

DPN 6407

Title : अमरकोश / AMARAKO'SA

Run. No. 7098

Cat. No. D647 [H-374] Micro. No.

Subject

Religion : Hindu / Bauddha

Language : ☒ Skt. / New. / Nep. / ☒ Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 23.5 X 11

Folios 70 Lines (in a page) 7

Compl. / Incompl. ☒ The available folios are 1-70. Prathama; kānda is compl. Chapt. / act /

Author / translator अमरसिंह

Scribe / donor

धर्मरत्नवज्राचार्य

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / ☒ Dev. / Bhuj. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / ☒ paper / thiyasaphu / one side yellow

Condition : ☒ fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

fol. 28 b : इत्यमरसिंह कृतौ नामलिङ्गानुशासने ॥ स्वशाटिकाण्डः प्रथमः सर्ग एव
समाप्तिः ॥ २ ॥ काण्डसमाप्तिः ॥ शुक्रम् ॥

धर्मरत्न ब्रह्मचार्य मुस्त श्री महाबिहार

II-374

क

श्री

श्री

centimeter

5

10

15

20

25

30

35

॥ अ. प्र. ॥

॥ १ ॥

ॐ नमः सर्वज्ञाय ॥ यस्य ज्ञानदया सिन्धोरगाधस्यानवागुणाः ॥
सिन्धुतामभयोधीराः सन्निधेवानृताय च ॥ १ ॥ समाह्वान्यतन्त्राणि
संक्षिप्तैः प्रतिर्मस्रुतेः ॥ संज्ञां मुच्यते वर्गेनामतिज्ञानशासनम् ॥ २ ॥
॥ प्रायशोरूपभेदे साहचर्यादिकनचिन् ॥ स्त्रीपुंनभसकं ज्ञेयं तदि
शेषविधेः कचिन् ॥ ३ ॥ भेदाख्यानाय नदन्त्येनैकशेषानसंकरः ॥ कृते
च भिन्नलिङ्गा नामनुकानां क्रमादृते ॥ ४ ॥ चित्तिज्ञां चित्तिपदं मि
थुनेनुरयोरिति ॥ निषिद्मलिङ्गं शेषार्थं तन्नाशादनपूर्वभाक् ॥ ५ ॥

॥ गुरु ॥

॥ १ ॥

स्वर्गका नाम्

स्वर्ग्ययं स्वर्गनाकचिदिवचिदशालयाः ॥ सुरलोको यो दिवोदस्त्रि
यां स्त्रीवेचिद्विष्टपम् ॥ ६ ॥ ^{देवताका} अमरा निर्मरा देवास्त्रिदशा विवधाः सुराः ॥
सुपर्वाणाः सुमनसास्त्रिदेवा दिवो कसाः ॥ ७ ॥ आदितेया दिविय
दोलेखा आदितेनेदनाः ॥ आदित्यामभवोत्सन्ना अमर्त्या अमृता
न्धसः ॥ ८ ॥ बार्हस्पत्याः क्रतुभुजा गीवार्गा दानवारयः ॥ हारका देव
तानि पुंसिवा देवतास्त्रिधाः ॥ ९ ॥ आदित्यविश्ववसवमुचिताभा
स्वरानिताः ॥ महाराजिकसाभ्याश्च रुद्राश्च गणा देवताः ॥ १० ॥ दिव्या

एकस्कगठा गरीहिद्व्या देवताका एक १ नाम्

एक १ विद्याधरको एक १ नाम

॥अ.प्र॥

॥२॥

धरोमरोयभरसोगन्धर्वकिन्नराः॥ चिशाचोगयकमिद्रोभूतोमीदे
वयोनयः॥११॥^{देवका १०}असुरानदेत्यदेत्यदनुजदारिदानवाः॥ शुक्रशिष्या
दितिसुताः पूर्वदेवासुरादियः॥१२॥^{उद्धका १५}सर्वजः सुगतोबुद्धो धर्मराजसुभा
गतः॥ समन्तभद्रो भगवान्मारजिस्त्रो कजिजिनः॥१३॥ यउभिजोदश
वत्तो हयवादीविनायकः॥ मुनिर्दुःश्रीयनः शास्ता मुनिः शाक्यमुनिसु
यः॥१४॥ सशाक्यमिहः सर्वार्थमिद्रः शोद्धोदनिश्चयः॥ गौतमश्चार्क
वधुश्चमायादेवीसुतश्च सः॥^{ब्रह्मका ३०}ब्रह्मात्मभः सुरजैष्टुः परमोष्टिपितामहः

शाक्यमुनिका १

॥गुरु॥

॥२॥

हिरण्यगर्भोलोकेशः स्वयंभूचतुराननः॥१६॥ धाता प्रयोनिर्दुहिरो
विरिश्चिकमलासनः॥ स्वयं प्रजापतिर्वेधा विधाता दिव्यसृष्टिधि
॥१७॥ नाभिजन्मा राउजः पूर्वो निधनः कमलोद्भवः॥ सदानन्दो रत्नो म
र्तिः सत्यको हंसवाहनः॥१८॥^{विष्णुका ३५}विष्णुनारायणः कृष्णो वै कृष्णो विष्णुश्च
वाः॥ दामोदरो हृषीकेशः केशवो माधवस्त्वभः॥१९॥ दैत्यारिः पुराणेश
काशो गोविन्दो गरुडध्वजः॥ पीताम्बरोऽमृतः शार्ङ्गो विष्वक्तेनो जना
दनः॥ उपेन्द्र इन्द्रावरजश्च कृपागोचतुर्भुजः॥ पद्मनाभो मधुरिपुर्वा सु

॥ अ. ५ ॥
॥ १ ॥

देवस्त्रिविक्रमः ॥ ११ ॥ देवकी नन्दनः शौरिः श्रीपतिः पुरुषोत्तमः
वनमाली वलिध्वंसिकं सारातिरधोसज्ज ॥ १२ ॥ विश्वं भर्तुं कैटभजिदि
पुः श्रीवत्सलां च नः ॥ पुराणा पुरुषोत्तमो पुरुषोत्तमः नरकान्तकः ॥ १३ ॥ जल
शायी विश्वरूपो मुकुन्दो मुरमर्दनः ॥ वसुदेवो मय्यजनकः सखानक इ
न्दुभिः ॥ १४ ॥ वलभः प्रलम्बप्रो वलदेवो सुतायजः ॥ रेवती रमणीया
मः कामपातो हतायुधः नीलाचरो रौहिरो यस्तालाक्षो मुसलीरुति
॥ सैकर्वणासीतपाणि कालिदि भेदनो वलः ॥ १५ ॥ मदनो मन्मथो मा
कामदेवका १८

॥ गुरु ॥
॥ ३ ॥

रः प्रयुगो मीनकेतनः ॥ कंदर्पोदयको नरु कामपञ्चशरः स्मरः ॥ १६ ॥ श
म्वरारिर्मनमिजः कुमुदधरनयनः ॥ पुष्पधन्वारनिपतिर्मकरध्वज
आत्मभुः ॥ १७ ॥ अरविन्दमशोकचचूतचनवमल्लिका ॥ नीलोत्पलच
पञ्चैते पञ्च वाराण्यमायका ॥ १८ ॥ उन्मानन्दनस्नापनश्च शोयरास
भनस्तथा ॥ ममोहनश्च कामस्य पञ्च वाराणाः प्रकीर्तिता ॥ १९ ॥ वसु
विश्वकेतुः स्यादतिरुद्र उद्यापतिः ॥ तस्मीय प्रालयापमाकमला श्री
हरिप्रिया ॥ २० ॥ इन्दिरा लोकमाता माक्षीरोदतनयारमा ॥ भार्गवी

लक्ष्मीका १९

अनिरुद्रका ४

विष्णुकावचको १

विष्णुकागदाको १

विष्णुकाशेखको १

॥अप्र॥

॥४॥

विष्णुका

लोकजननीभीरमागरकन्यका ॥३३॥ साहोलक्ष्मीपतेपांचजन्य
 श्वकेसुदर्शन ॥ कोमोदकिगदाविज्ञानन्दके कोलुभोमणि ॥३४॥
 ॥ नीपे शार्ङ्गपुरारे लुभिविज्ञानाभ्युत्तं स्मृतम् ॥ अम्बाश्वेशोच्च
 सूर्यावमेघपुष्पवलाहकाः ॥३५॥ सारथिर्दारुकोमन्त्री सुप्रवक्त्रा
 नुजोगदः ॥ गुरुत्मान् गुरुडस्ताप्यो विनयेयः खगेश्वरः ॥ क्षागानको
 विष्णुरथः सुपर्णापन्नगाशनः ॥ शंभुरिशपशुपतिः शिवः शनीमह
 श्वरः ॥३॥ इश्वरसर्वइशानः शंकरश्चण्डेश्वरः ॥ भूतेशः खराडपरभु

विष्णुका मणि को १

मन्त्री को २

॥गुरु॥

॥४॥

क

गिरीशोगिरिशोमृदः ॥३८॥ मृत्युंजयः कृतिवासाः पिनाकीप्रमथा
 धियः ॥ उग्रः कपदीश्रीकराठशितिकराठः कपालभृत् ॥३९॥ वाम
 देवो महादेवो विरूपाक्षस्तिलोचनः ॥ कसात्रेताः सर्वजधूर्जटि
 र्नालितोहितः ॥४०॥ हरस्मरहरो भर्गस्त्रवास्त्रियुरान्तकः ॥ गङ्गाध
 रो धकरियुः क्रतुध्वंसी ह्यध्वजः ॥४१॥ योमकेशो भवो भीमः स्था
 गारुड उमापतिः ॥ अहिर्बुध्नो वृद्धमूर्तिश्च गजार्थमहानदः ॥४२॥
 कपदीस्यजगन्मूढः पिनाको जगवधनुः ॥ प्रमथाः सुः पारिवदावासी

महोदयका
को १

धनुको १

गिरीशो जगन्मूढः

ब्रह्मा आदि

देव्यैकात्म्यं

॥अ.प्र॥

॥५॥

मा३

माशालुमातरः ॥ ४३ ॥ वासीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥ वा
राहीचतथेन्द्राणीचामुगजसप्तमातरः ॥ ४४ ॥ विभूतिभूतिरेश्वर्यम
शिदिकमष्टवा ॥ अशिमामहिमाचैवगरिमालयिमातथा ॥ ४५ ॥
प्राप्तिः प्राकाम्यमीशित्वं वशित्वं चष्टसि ॥ ४६ ॥ उमाकायनीगौरीका
लीहैमवतीभरा ॥ शिवाभवानीरुद्राणीश्वरीसर्वमङ्गला ॥ अ
परार्पापार्वतीदुर्गा मृडीनीचण्डिका ॥ ४७ ॥ आर्यादाक्षायरा
चैवगिरिनामेनकात्मजा ॥ विनायकाविघ्नराजदेमातुरगणाधिया

अशिमामहिमा
काहेश्वर्यका

॥४॥

॥४॥

॥५॥

॥४॥

कुमारको११

॥ ४८ ॥ अयेकदन्तहेरम्बलमोदरगजाननाः ॥ कार्तिकेयोमहामेनः
शरजन्मायजाननः ॥ ४९ ॥ पार्वतीनन्दनः स्कन्दः सेनानीरभिभृष्टुहः
वाडलेयसंस्तारकजिह्वाखः शिखिवाहनः ॥ ५० ॥ वाणमातुरशक्ति
वरः कुमारः कौश्रदारणाः ॥ ५१ ॥ भृङ्गीरिहस्तुगडीनन्दिकोनन्दिके
र ॥ ५२ ॥ कर्ममोरीतुचामुगजचर्मभुगजानुचर्चिका ॥ इन्द्रोमरुत्तानम
घवाविजेनापाकशासनः ॥ ५३ ॥ हृद्रभवाः सुनाशीरः पुरुडुतः पुरंदर
॥ जिष्णुर्लेख्यभः शक्रः शतमनुर्दिवस्यति ॥ ५४ ॥ सुनामागोत्रभि

॥ अ. ५ ॥
॥ ६ ॥

इतीवासदेवो ह्यत्र हा ह्यया ॥ बालोप्यतिः सुरपतिर्वतारानिः शचीप
निः ॥ ५४ ॥ जम्भभेदी हरिहयः स्वाशगानमुचिसूदनः ॥ संकंदनोऽश्च
वनसुराधारो मेघवाहनः ॥ ५५ ॥ आखराडलः स हस्याधुना भुभाल
स्यनुप्रिया ॥ पुतामजास शचीडाणी न गरीतमरावति ॥ ५६ ॥ हयउ
चैः भवाः सुतोमातलिर्नन्दनवनम ॥ स्पायासादोवेजय नोजय ना
पाकशासनिः ॥ रेशवतोऽभुमातकै रावणाभुमुबधभाः ॥ हादिनी
वज्रमस्त्री स्यात्कुतिशंभिदुरं पविः ॥ ५७ ॥ शतकोटिः स्वरुः शम्भोदम्भेनी

श्री

इन्द्रकायिका

॥ ५८ ॥

॥ ५९ ॥

रशनिर्दयोः ॥ योमयानं विमानोस्त्रिनारदायाः सुरस्यय ॥ ५८ ॥ स्पासु
धर्मादेवसभापीयषममृतमुधा ॥ मन्त्राकिनी वियज्जस्वरादीलु
रदीर्घिका ॥ ६० ॥ मेरुमुमेरुहैनाडीरत्नसानुः सुरालयः ॥ पञ्चैतेवन
रवोमन्दारः पारिजातकः ॥ ६१ ॥ सन्नानकल्पवृक्षश्च पुंसिवाहरिचन्द
नम् ॥ सनत्कुमारो वैधात्रः स्वर्वेद्यावन्विनी सुतो ॥ ६२ ॥ नामत्यावन्विनी
दत्तावाभिनेयो चताभुभो ॥ स्त्रियावन्विनी पारसः स्वर्वेद्यावन्विनी मुखः
॥ ६३ ॥ घृताविमेनकारं भाउर्वशी चतितो जमा ॥ सुकेशीमभुघोषायाः

को २

दे

॥ अ० ॥
॥ ७ ॥

सो
कथ्यतेऽसौ बुधैः ॥ ६४ ॥ हाहा हूहू श्रैव माया गन्धर्वास्त्रिदिवोकसाम् ॥ अ
मिर्वैश्वानरो वह्निर्वीति होत्रोधनं जय ॥ ६५ ॥ कृषीतयो निज्यलनो जानवे
शस्तनपात ॥ वह्निः शुभ्रा कृष्णवर्त्मा शोचिष्के शउयवुधः ॥ ६६ ॥ आ
श्रया सोऽहम्भानुः कृशानुः पावको नल ॥ रोहिताश्वो वायुसखः शिखावा
नाशुशुश्रिणि ॥ ६७ ॥ हिरण्यपरेताडतभुग्दहनो हव्यवाहन ॥ सप्तार्चिर्दमु
नाः शुक्रश्चित्रभानुर्विभावसु ॥ ६८ ॥ सुचिरपितमोर्वलुवाडवो बडवा
नलः ॥ चक्रेर्दयो ज्वालकीतावर्चिर्हेति शिखास्त्रियाम् ॥ ६९ ॥ त्रिषुम्भ

॥ गुरु ॥
॥ ७ ॥

लिङ्गोऽग्निकणः संतायः संज्वरसमौ ॥ उल्कास्यान्निर्गतज्वालाभूतिर्भ
सितभस्मनी ॥ ७० ॥ भारोरक्षाचदावलुदवो वनडुतासनः ॥ धर्मराजपि
तृपतिः समवर्त्तापरेतराट् ॥ ७१ ॥ कृतानोयमुनाश्चानाशमनोयमरास
म ॥ कालोदराधरः प्राद्वदेवो वैवस्वतो नकः ॥ ७२ ॥ राक्षसः कौगापः क
यात्कयादोऽप्यआशर ॥ रात्रिचरो रात्रिवरः कर्दुरो निकयात्मन ॥ ७३ ॥
याजुधातुः पुरापजनो नैऋतो याजुरभसी ॥ प्रचेतावरुणाः पाशीयाद
सांपतिरप्यति ॥ ७४ ॥ स्वसनः स्पर्शनो वायुर्मतिरिभ्वासदागति ॥ पृथद

॥अ॥
॥ग॥

श्वोगन्धवहोगन्धवाहानिलाशुगा॥७५॥समीरमारुतमरुजगत्यागा
समीरणाः॥नभस्वदातपवनपवमानप्रभञ्जना॥७६॥प्रकम्पनोम
हावातोऽंशवानःसहस्रिक॥प्राणोपानःसमानश्चोदानस्यानौचवाय
वः॥७७॥हृदिप्राणोपदेवानःसमानोनाभिमण्डले॥उदानःकण्ठदे
शस्याद्वथानसर्वशरीरगः॥७८॥शरीरस्याश्मेरुहस्तरसीनुरयःस्पद
॥जबोधशीघ्रंत्वरितंलघुक्षिप्रमरंडुनम्॥७९॥सत्वरंचपलेतूर्ग
मविलम्बितमाशुच॥सततो नारताश्रान्तसंतताविरतानिशम्॥८०॥

॥श्रु॥
॥८॥

नित्यानवरताजश्रमप्यथातिशयोभरः॥अतिवेतभृशात्पर्यानिमा
त्रोक्ताठनिर्भरम्॥८१॥तीव्रैकान्तनितान्तातिगाढवाढदृढानिच॥क्रीदे
शीघ्रायसतेस्यात्रिष्वेषांसत्वगामिमत॥८२॥कवेरस्त्रंश्ववसरोयक्ष
राहुस्रकेश्वरः॥मनुष्यधर्माधनदोराजराजोधनाधियः॥८३॥किंनरेशो
वैश्रवणाःपौलस्त्योनरवाहनः॥यक्षैकपिङ्गलविलश्रीदपुण्यजनेश्व
राः॥८४॥अस्योद्यानंचैत्ररथंपुत्रसुनलकूवरः॥केलासःस्थानमतक
पूर्विमानंनुपुष्यकम्॥८५॥स्यात्किंनरःकिंपुरुषसुरंगवदनोमयुः॥नि

॥ अ प्र ॥
॥ ९ ॥

धिनार्शोवधिर्भेदा यमशक्तादयोनिधे ॥ ८८ ॥ महायमश्च यमश्च श
ङ्गमकरकच्छपो ॥ मुकुन्दकुन्दनीताश्च सर्वश्च निधयो नव ॥ ८९ ॥
॥ इति स्वर्गवर्ग ॥ १ ॥ येतिर्बौद्धे स्त्रियामभ्रं भोमपुष्करमम्बर ॥ नभो
ऽन्नरीक्षंगगनमनन्तं सुरवर्त्मस्वम् ॥ १ ॥ वियद्विष्णु पदेवानुपुंस्याकाश
विहायसी ॥ विहायसोऽपिताकोऽपि पुरयिष्मानदम्ययम् ॥ २ ॥ ताराप
थोऽन्नरीक्षं च मेघाश्चाचमहाबिलम् ॥ विहायाः शकुनेषु मिगगने
पुनपुंसकम् ॥ ३ ॥ इति योमवर्ग ॥ दिशस्तुककुभः कादा आशाश्च

॥ गुरु ॥
॥ ९ ॥

हरितभ्रता ॥ प्राच्यवाची प्रतीच्यस्ताः पूर्वदक्षिणायश्चिमा ॥ १ ॥ उत्तरादि
गुहीचीत्यादिषु त्रिषु दिग्भवे ॥ अवाभ्रमवाची नमुदीची नमुदभ्रव
म् ॥ २ ॥ प्रत्यभ्रवंप्रतीची नंप्राची नंप्राभ्रवंप्रिषु ॥ इडोवन्दि पितृयतिर्ने
न्मतोवरुणो मरुतः ॥ ३ ॥ कुवेरईशः पतयः पूर्वादीनां दिशां क्रमात् ॥ रविः
शुक्रो महीसूनुः स्वर्भानुर्भानुजो विधुः ॥ ४ ॥ बुधो ह्यहस्पतिश्चेति दिशां चैव न
थाग्रहा ॥ ऐरावतः पुराडरीको वामनः कुमुदोऽन्ननः ॥ ५ ॥ मुख्यदन्तः सार्व
भौमसुप्रतीकश्च दिग्गजाः ॥ करिण्यो भुमुकयितापिङ्गुलानुपमा क्रमा

॥अप्र॥

॥१०॥

न॥६॥ताप्रकर्णाशुभ्रदनीचाऊनाचाअनावती॥क्रीवाव्ययंत्वपदिशं
दिशोर्मध्येविदिविद्ययाम॥७॥अभ्यनरंत्वंतरालं चक्रवालं तुमराडल
म्॥अभ्रं मेघो वारिवाहस्तनयितुर्वलाहकः॥८॥धाराधरो जलधरस्त
डित्वा न्वारिदोऽम्बुभृत॥घननीमृतमुदिरं जलमुग्धमयोनयः॥९॥का
दश्चिनीमेघमाता त्रिषु मेघभवेऽभियम्॥स्तनितं गर्जितं मेघनिर्घोषे
रसितादिच॥१०॥शोपाशनं हरा हरादिमैरावत्यः शशाप्रभा॥तदिलोहा
मनीविद्युच्चञ्चला चपला अपि॥११॥स्फूर्जथर्वजनिर्घोषो मेघज्योति

॥उरु॥

॥१०॥

रिरं मदः॥इडा युधं शक्रधनुस्तदेवः स नुरोहितम्॥१२॥हृष्टिर्वैर्वतद्विघा
नेऽवशाहावग्रही समौ॥धारासंपात आसारः शीकरोऽम्बुकराः सृताः॥
१३॥वर्षो यल्लुकरकामेघच्छन्नेऽहिर्दुर्दिनम्॥अनर्धामवधापुंसित्व
न्तर्धिरपवारराम॥१४॥अपिधाननिरोधानपिधानाच्छादनानिच॥हि
मांशुश्चन्द्रमाश्चन्द्रशुक्रमुदवाभवः॥१५॥विधुः सुधांशुः शुभ्रांशुरेव
धीशो निशापति॥अब्रोजैवानृकः सोमो ग्लोमृगाङ्गः कलानिधिः॥१६॥
द्विजराजः शशधरो नक्षत्रेशः शयाकरः॥कलानुषोऽशो भागेविम्बोऽ

॥११॥

ॐ श्रीमराडलंविषु ॥ भित्तंसकलरवरोडवापुस्यर्धोऽर्धसमेऽशके ॥ चन्द्रिका
कौमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता ॥ किलकाकौलाद्धनेचचिरंतश्मच
लक्षणा ॥ सुवमापरमाशोभाशोभाकानिर्गुतिश्चवि ॥ १९ ॥ अवस्था
यस्तुनीशरस्तुधारस्तुदिनंहिमप्र ॥ प्रातेयमिहिकाचार्यहिमानीहिमसं
रतिः ॥ २० ॥ शीतंगुणोतद्वर्थाः सुधीमः शिशिरोजडः ॥ तुषारः शीतलः शी
तोहिमः सप्तान्यनिहकाः ॥ २१ ॥ ध्रुवजोन्मानपादिस्पादगस्त्यः कुम्भसंभ
वः ॥ मैत्रावरुणिरस्येवलोपायुडासधर्मणी ॥ नक्षत्रमृक्षंभेतारातारका

॥११॥
॥११॥

पुडवास्त्रियां ॥ २२ ॥ दाक्षायरापोऽश्विनीत्यादिनाराअश्वयुगश्विनी ॥
धाराविशारवापुष्येतुमिधतिव्योश्रविष्टयो ॥ २३ ॥ समाधनिष्ठाः सुः प्रो
चपदाभाडपदास्त्रियः ॥ मृगशीर्षमृगशिरस्तस्मिन्नेवाग्रहाचरा ॥ २४ ॥
स्त्वतास्तच्छिरोदेशेतारकानिवसन्नियाः ॥ इहस्यनिसुराचार्योर्गीर्यति
धिषणोयुरुः ॥ २५ ॥ जीवभास्त्रिरसोवाचस्यतिश्चित्रशिखरिडजः ॥ शु
क्रोदैत्यगुरुकाव्यउग्रनाभार्गवः कविः ॥ २६ ॥ अकारकः कुजाभौमोत्तो
हिताक्रोमहीसुतः ॥ रौहिरोयोबुधसौम्यः समौसौरिशनैश्वरो ॥ २७ ॥

॥अप्र॥
॥१२॥

नमस्तुराहः स्वर्भानुः सैहिकेयो विधुंतुदः ॥ सप्तर्वयो मरीच्यत्रिभुखाश्चि
त्रिशिखरिडनः ॥ २८ ॥ राशीनामुदयोत्तयेते तु मेघरुवा दयः ॥ सरसूया
र्धमादित्यद्वादशात्मदिवाकराः ॥ २९ ॥ भास्कराहस्करवृध्रप्रभाकरविभा
कराः ॥ भास्वद्वि वसुन्सप्तभ्रह्मरिदभोषारश्मयः ॥ ३० ॥ विकर्तनार्क
मार्तराडमिहिरारुणापूषणाः ॥ युमणिस्तुरणिर्मित्राश्चित्रभानुर्विरोच
नः ॥ ३१ ॥ विभावसुर्ग्रहपतिस्त्वष्टा यतिरहर्षतिः ॥ भानुर्हंस सहस्रांशुस्त
मनः सविता रविः ॥ ३२ ॥ पद्माक्षस्तेजसां राशिश्छाया नाथस्तमिस्रहा

॥उरु॥
॥१२॥

कर्मसाक्षी जगच्चतुर्लोकवभुस्त्रयीतनुः ॥ ३२ ॥ प्रयोतनो दिनमणिः स्वद्यो
तो लोकवांधवः ॥ इतो भागो धामनिधिश्चांशुमात्पजिनीयतिः ॥ ३३ ॥ माठ
रुपिङ्गलोदराडचराजंशोः पारिपार्थिकाः ॥ सरसूतोऽरुणोऽनुरुः काश्यपिर्ग
रुजाग्रजः ॥ ३४ ॥ परिवेषुस्तु यरिधिरुपसूर्यकमराडते ॥ किरणोऽसुमयखांशु
गभस्तिघृणिपृथ्वयः ॥ ३५ ॥ भानुः करो मरीचिः स्त्रीपुंसयोर्दीधितिः स्त्रियाम्
॥ सुप्रभारुर्गुचिस्त्रिंशुभाभश्च विद्युतिदीपयः ॥ ३६ ॥ रोचिः शोशिरुभेक्ती
विषकाशो योत आनयः ॥ कोषांकवोषां मन्दोषांकडषां त्रिषुतदति ॥ ३७ ॥

॥अ.प्र॥

॥१३॥

निगमंतीशांखरंनदमृगदृशाप्रचिका॥३८॥~~विद्वगं~~॥७॥कालोदिष्टोऽप्य
मेहापि समयोऽप्यथपभतिः॥प्रतिपदेऽमेस्त्रीत्वेनदायास्तिथयोदयो॥१॥
घसोदिनाहनीवानुक्तीवेदिवसवासरी॥प्रत्युष्टोऽहमखंकल्पमुयःप्रत्युयसी
अपि॥२॥सुखंविभानंदेस्त्रीवेपुंसिगोमर्गइष्यने॥प्रभातंचदिनानेनुसायःसं
ध्यापितृपम्॥३॥पाक्तापराक्रमध्याक्तास्त्रिसंध्यमथशर्वरी॥निशानिशीथि
मीरात्रिस्त्रियाप्राभरादाशया॥४॥विभावरीनमस्चिन्मोहननीयामिनीतमी
॥नमिस्त्नानामसीरात्रिर्ज्योक्तीचन्द्रिकयाचिता॥५॥आगामिवर्तमानाह्य

॥राम॥

॥१३॥

क्तायांनिशिपभिरागी॥गरारात्रंनिशाक्षःप्रदोषोऽजनीमुखम्॥६॥अर्धरात्रनिशी
थौदौदौयामप्रहोसमौ॥सपर्वसंधिःप्रतिपत्तश्चदश्यैर्यदन्तरम्॥७॥पशान्नोपश्च
दश्यौदेपौरांमासीनपूणिमा॥कलाहिनेसानुमतिःपूर्वोराकनिशाकरो॥८॥अ
मावास्यात्वमावस्यादर्शःसूर्येन्दुसंगमः॥सादृष्टेन्दुसिनीवालीसानद्वेन्दुकला
करु॥९॥उपरागोऽहोराह्णस्तेत्विदौचप्रणिच॥सोपन्नवोपरक्तौदावस्यमानउ
पाहितः॥१०॥एकयोक्त्वापुष्यवन्तोदिवाकरनिशाकरो॥अष्टादशानिमेवास्त्रका
ष्टात्रिंशजुताःकला॥११॥नास्त्रिंशत्परास्तेनुमहर्नोददशास्त्रियाम्॥नेनुत्रि

अ.प्र. ॥
॥१४॥

शदहोरात्रः यस्य सति दशायश्च च ॥१२॥ यत्तौ पूर्वापरौ शुक्लरुक्मौ मासस्तु तावभौ
॥ दौ दौ मार्गादि मासौ स्यादनुसैरयनं त्रिभिः ॥१३॥ अयने द्वे गतिरुददक्षिणा क
स्य वत्सरः ॥ समरात्रिं दिवे काले विषुवद्विषुवं च तत् ॥१४॥ पुष्ययुक्ता यो रार्मा
सी यो बी मा सेतु यत्र सा ॥ नाश्रास यो धो मा घा याश्चैव मेकादशा यरे ॥१५॥
मार्गशीर्षे सहा मार्ग आग्रहायणिकश्च स ॥ यो धे नैष महस्मै दौ न या मा घेऽथ
फाल्गुने ॥१६॥ स्यान्नयस्य फाल्गुनिकः स्याच्चैत्रे चैत्रिको मधुः ॥ वैशाखे माधवो
राधो ज्येष्ठे शुक्रः शुचिरुत्थयम् ॥१७॥ आषाढे श्रावरो तु स्यान्नभाः श्रावणिकश्च स

॥३५॥
॥१४॥

॥ सुर्नभस्य प्रोद्यदभाऽभाऽपदाऽसमाः ॥ स्यादाश्विन इषोऽप्यश्वयुजोऽपि
स्यानुकार्तिके ॥ बाहू लो जौ कार्तिकिको हेमन्तः शिशिरोऽस्त्रियाम् ॥१८॥ वसन्ते
पुष्यसमयः सुरभिर्ग्रीष्म उष्णकः ॥ निदाघ उषो यगम उषा उष्मा गमस्तपः ॥
२०॥ स्त्रियां प्रावृष्ट्रियां भृश्विवर्या अथ शरस्त्रियाम् ॥ षडमी ज्ञातव्यं पुंसि मा
र्गादीनां युगे क्रमात् ॥२१॥ संवत्सरो वत्सरोऽदो हायनोऽस्त्री शरत्समाः ॥ मासेन
स्यादहोरात्रः पेत्रो वर्ये रादैवतः ॥२२॥ देवै युग सहस्त्रे देवात्मः कल्पो तु तौ नृणाम्
॥ मन्वन्तरं तु दिव्यानां युगानां मेक सप्ततिः ॥२३॥ संवर्तः प्रलयः कल्पः क्षयः क

॥ अ. ३ ॥
॥ १५ ॥

त्यानइत्यपि ॥ अस्त्रीयकृपमान्याप्रायायंकित्विवकत्मयम् ॥ २४ ॥ कलुषं वृ-
जिनै नोऽघमं होडुरितदुष्कृतम् ॥ स्याद्भर्ममस्त्रियां पुस्त्यभ्रेयसी सुकृतं वृषः ॥
२५ ॥ मुत्सीति प्रमदो हर्षः पुमो दामोद संमदाः ॥ स्यादानन्धुरानन्दः शर्मसात
सुखानि च ॥ श्वः श्रेयसं शिवं भडं कत्यारां मंगलं शुभम् ॥ भावुकं भविकं भव्यं-
कशलं क्षेममस्त्रियां ॥ २६ ॥ शतं चाथ त्रिषु ड्येषा यं पुण्यं सुखादि च ॥ मन-
स्त्रिकामचर्चिका प्रकाराडमुद्धत ह्वजौ ॥ २७ ॥ प्रशस्तवाचकान्यमून्ययः शुभा-
वैविधिः ॥ देवं दिष्टं भागधेयं भाग्यं स्त्रीनियतिर्विधिः ॥ २८ ॥ हेतुराकारां

॥ गुरु ॥
॥ १५ ॥

वीजं निदानं त्वादिकारणम् ॥ क्षेत्रज्ञात्मायुह्य प्रधानं प्रकृतिस्त्रियाम् ॥ २९ ॥
॥ विशेषः कालिकोऽवस्थागुणाः सत्त्वं रजस्तमः ॥ जनुर्जननजन्मानि जनिरुत्पत्ति-
रुद्भवः ॥ ३० ॥ प्राणी तु चेत्तनो जन्मी जनुर्जन्यु शरीरिणः ॥ जातिर्जातं च सामान्यं
व्यक्तिसुष्ठु गतात्मता ॥ ३१ ॥ चित्तं तु चेत्तो हृदयं स्वानं हृत्मानसं मनः ॥ इति काल-
वर्गः ॥ ३२ ॥ बुद्धिर्मनीषा धियवगाधीः प्रज्ञा श्रेयसी मतिः ॥ प्रेक्षो यत्तन्मिच्छि-
त्सं विन्यति यज्जन्निचेतनाः ॥ ३३ ॥ धीर्धारणावती मेधा संकल्पः कर्म मानसम् ॥
अवधानं समाधानं प्रणिधानं तत्रैव च ॥ ३४ ॥ चित्तभोगो मनस्कारश्चर्चा संख्या

अ ५॥
॥१६॥

विचारणा ॥ विमर्शो भावना चैव वासना च निगद्यते ॥ ३॥ अभ्याहारस्तर्क ऊहो
विचिकित्सानुसंशयः ॥ संदेह द्वायरो चाथ समौ निर्णायनिश्चयो ॥ ४॥ मिथ्या
दृष्टिर्नास्तिकता व्यापदोऽदोहचिन्तनम् ॥ समौ सिद्धान्तराद्वा नौ भ्रान्तिर्मिथ्या म
निर्भ्रमः ॥ ५॥ सविदायुः प्रतिज्ञानं नियमाश्रवसंश्रवाः ॥ अङ्गीकाराभ्युपगमप्र
तिश्रवसमाधयः ॥ ६॥ मोक्षेधीर्ज्ञानमस्यत्र विज्ञानं शिष्यशास्त्रयोः ॥ मुक्तिर्मे
वत्पनिर्वाणश्रेयोनिश्रेयसामृतम् ॥ ७॥ मोक्षोऽयवर्गोऽथाज्ञानमविद्याहंमतिः
स्त्रियाम् ॥ रूपशब्दगन्धरसस्यशाश्रविषया अमिः ॥ ८॥ गोचरा इन्द्रियार्थाश्च

गुरु ॥
॥१६॥

वाच्यलिङ्गत्वमागुणात् ॥ समाकर्षणं निर्हारी ३

हृषीकं विषयीन्द्रियम् ॥ कर्मेन्द्रियनुयाय्यादि मनोनेत्रादिधीन्द्रियम् ॥ ९॥
तुवरस्तुकसायोस्त्रीमधुरोलवणाः कटुः ॥ तिक्तोऽम्लश्चरसाः पुंसितद्वसुषडमीत्रि
षु ॥ १०॥ विमर्शो भेय रिमतोगन्धेन मनोहरे ॥ आमोदः सोतिनिर्हारी सुरभिर्घ्रा
णानयर्गोः ॥ ११॥ इक्षुगन्धः सुगन्धिः स्यादामोदी मुखवासनः ॥ प्रतिगन्धिलुदुर्गन्धो वि
सृष्ट्यादामगन्धियत् ॥ १२॥ शुक्लशुभ्रशुचिश्चेतविशदत्रयेन पाराडराः ॥ अवदानः
सितो गौरो वल्लभो धवलोऽजुनः ॥ १३॥ हरिणायाराडरः पारादुरीयत्पाराडस्तुधूस
रः ॥ कृष्णो नीलासितश्यामकालश्यामलमेचकाः ॥ १४॥ पीतो गौरो हरिद्राभः पा

(४१) ६०

अ. प्र. ॥
॥ ११ ॥

लोहोऽस्ति हरीत ॥ लोहितो रोहितो रक्तः शोणः कोकनदच्छवि ॥ १५ ॥
अव्यक्तरागस्त्वरुणः श्वेतरक्तस्तुयादत् ॥ श्यावः स्यात्कपिशोधूमलो
रुशालोहिते ॥ १६ ॥ कडारः कपितः पिङ्गायिशङ्कोकडुपिङ्गलो ॥ चित्रकि
र्मीरकत्माषशवलेताश्वकर्बुरे ॥ १७ ॥ पुरोशुक्रादयः पुंसि पुरिणिङ्गालु
तद्वति ॥ इति धीवर्गः ॥ ब्राह्मीतुभारतीभाषागीर्वाणागीसरस्वती ॥ व्या
हारउक्तिर्लपितं भाषितं वचनं वचः ॥ १८ ॥ अयं शोऽयं शब्दः स्याच्छब्दो
द्वलुवाचकः ॥ तिङ्मुबन्तचयोवाक्यक्रियावाकारकान्विता ॥ १९ ॥ भुतिः

उरु ॥
॥ १७ ॥

स्त्रीवेदआन्नायस्त्रयीधर्मस्तुतद्विधिः ॥ स्त्रियामृक्तामयजुधी इति वेदास्त्र
यस्त्रयी ॥ २० ॥ शिक्षेत्यादिभुतेरङ्गमोकारप्रणावौसमौ ॥ इति हासः पुरास्त्रमु
दानायास्त्रयः स्वराः ॥ २१ ॥ आन्वीक्षिकीदराडनीतिस्तर्कविद्यार्थशास्त्रयोः ॥
आख्यायिकोपलब्धार्थापुराणायधलक्षणां ॥ २२ ॥ प्रवन्धकल्पनाकथा
प्रवहिकाप्रहेलिका ॥ स्मृतिलुधर्मसंहितासमाहृतिसंग्रहः ॥ २३ ॥ समस्या
नुसमासार्थाकिंवदनीजनभुति ॥ वार्ताप्रवृत्तिर्ज्ञानउदन्स्यादथाह्वयः
॥ २४ ॥ आख्याहेअभिधानंचनामधेयंचनामच ॥ हतिराकारणाह्वानंसहति

अप्र॥
॥१८॥

वैभक्तिः कृता॥ विवादो व्यवहारः स्यादयन्यासस्तुवाङ्मुखम्॥ उद्घात उदाहारः
शपनं शपथः पुमान्॥ १८॥ प्रश्नोत्तरयोगः पृच्छा च प्रतिवाक्योत्तरसमे॥ मिथ्या
भियोगोऽभ्यारम्भानमथ मिथ्याभिज्ञानम्॥ १९॥ अभिज्ञायः प्रणादस्तुश
ब्दः स्यादनुरागजः॥ यशः कीर्तिः समस्तैश्च स्तवः स्तोत्रं नुतिः स्तुतिः॥ १९॥ आये
डितं द्विस्त्रिरुक्तमुच्चैर्घृष्टं तु घोषणा॥ काक् स्त्रियां विकारो यः शोकभीत्यादि
भिर्ध्वनैः॥ १२॥ अवर्णाक्षेयनिर्वाद्यरीवादाय वादवत्॥ उयकोशोऽनुगुप्ता
चकुत्सानिन्दा च गर्हरो॥ १३॥ यारुध्यमतिवादः स्याद्वर्त्तनं नयकारणीः॥ यः

उरु॥
॥१८॥

सनिन्दया तन्मस्तत्र स्यात्परिभाषणम्॥ १४॥ तत्र त्वाक्षारणायः स्यादाकौशो
मैथुनं प्रति॥ स्यादाभाषणमालायः प्रतायोऽनर्थकं वचः॥ १५॥ अनुत्तापिमुह
र्भाषाविलायः परिवेदनम्॥ विप्रतायो विरोधोक्तिः संज्ञायो भाषणमिथः॥
१६॥ सुप्रतायः सुवचनमप्रतायस्तु निन्दव॥ चोयमाक्षेयाभियोगो शायाको
शौदुरेखणा॥ १७॥ अस्त्रीचाडुचटुश्चाघाये मणामिथ्याविकथनम्॥ संदेशवा
ग्वाचिकं स्याद्वाग्भेदालुपूजरो॥ १८॥ रुशतीवागकल्याणी स्यात्कल्याणुशुभा
त्मिका॥ अन्तर्यमधुरं सान्त्वं संगतं हृदयंगमम्॥ १९॥ निष्टुरं यरुषं ग्राम्यमश्ली

अप्र॥
॥१९॥

लेसुतं प्रिये॥ सत्यं सत्कलकृष्टेयस्परयराहते॥ २०॥ लुप्तवर्गायदं प्रसं
निरस्तं चरितोदितम्॥ अमृकृतं सतिष्टीवमवद्रं स्यादतर्थकम्॥ २१॥ अनश
रमवाच्यं स्यादाहते तु मृगार्थकम्॥ सोऽधुराहते तु सोऽप्रासंभारितं रतिकृति
म्॥ २२॥ आच्यं ह्यं मनोहारिविस्पष्टं प्रकरोदितम्॥ अथ म्निष्टमविस्पष्टं वि
तथं च नृत्तवत्॥ २३॥ सत्यं तथ्यमृतं सम्यगमृनित्रिषु तद्वति॥ शब्देति नादनि
नदश्च निश्चानरवस्वना॥ २४॥ स्वाननिर्घोषनिद्रादनादनिस्वाननिस्वना॥ आ
रवारावसंरावविशवा अभमर्मरः॥ २५॥ स्वनिनेवस्त्रयर्णानां भ्रूयर्णानां तु शि

उरु॥
॥१९॥

श्रितम्॥ निक्कारो निक्काराः कृराः कृराः कृरानमित्ययि॥ २६॥ वीणायाः क
रिते प्रादेः प्रक्कारा प्रक्कारादयः॥ कोनाहलकलकलस्तिरश्वावाशितं रुतम्
॥ २७॥ स्त्रीप्रतिश्रुत्यतिश्चानेगीतंगानमिमेषमे॥ इति वाद्यादिवर्गः॥ ६॥
निर्यादयभगाभारयजनमध्यमधवताः॥ यश्च मश्चेत्यमी सप्ततन्त्रीकरणे भिन्ना
राः॥ १॥ काकलीतुकलैस्संस्मैश्च नौतुमधुरास्फुटे॥ कतोमदु लुगम्भीरितारो
तुं चैस्त्रयस्त्रिषु॥ २॥ नृणामुरसिमध्यस्थाद्वाविंशतिविधो ध्वनिः॥ समदुःक
राभ्यस्थलारशिशसिगीयते॥ ३॥ समचित्ततयस्त्वेकनालोवीणानुवध्व

अप्र
॥२०॥

की॥विपश्चीमातुनचीःसप्तभिःपरिवादिनी॥४॥तनवीणादिकंवायमानं
मुखादिकम्॥वंशादिकंतुमुषिरंकांस्यतातादिकंघनम्॥५॥चतुर्विधमिदं
वायंवादिनातोयनामकम्॥मृदङ्गामुखाभेदास्त्वक्पालिंपोर्ध्वकास्त्रयः॥
६॥स्यायशःपरहोठकाभेरीस्त्रीदुन्दुभिःपुमान्॥आनकःपरहोऽस्त्रीस्या
कोरोवीणादिवादनम्॥७॥वीणादराडःप्रवालःस्यात्ककभस्तुप्रसेवकः
कोलम्बकस्तुकायोऽस्याउपनाहोनिवधनम्॥८॥वायप्रभेदाडमरुमड
डिरिडमरुईराः॥मर्दलःयशावोऽन्येचनर्तकीतासिकेसमे॥९॥वितन्त्रितं

उरु
॥२०॥

उतमभ्यंतत्वमोघोघनंरुमात्॥तालःकालक्रियामानलयःसांममथास्ति
याम्॥१०॥नाराडवंनद्वनंनानास्यंत्येचनर्तने॥तौर्यत्रिकंत्यगीतंवा
यंनानामिदंत्रयम्॥११॥अकंसश्चभुक्तंसश्चभूक्तंसश्चेतिनर्तकः॥स्त्रीवेष
धारीयुरुघोनाघोक्तोगणिकाजुका॥१२॥भगिनीयतिरावुनोभावोविधान
थावकः॥जनकोयुवराजस्तुक्तमाराभर्तदारकः॥१३॥राजभट्टारकोदेवस्तु
ताभर्तदारिका॥देवीकृताभिषेकायामितरास्तुभट्टिनी॥१४॥अवस्त्रायम
वध्योक्तोराजशालस्तुराष्ट्रियः॥अचामाताथवालास्यादास्यार्यस्तुमास्त्य

॥ अ. प्र. ॥
॥ २१ ॥

॥ १५ ॥ अतिकाभगिनीजेयानिष्टानिर्वहरोसमे ॥ हरोडहजेहलाहानंतीचोचे
दींसरवींप्रति ॥ १६ ॥ अङ्गहारोऽङ्गविक्षेयोव्यञ्जकाभिनयोसमो ॥ निर्हतेनं
ऊसत्ताभ्यां द्वेतिष्ठाङ्गिकसात्विके ॥ १७ ॥ शृङ्गारवीरकरुणाद्रुतहास्यभयानक
॥ वीभक्तरोडौचरसाः शृङ्गारः शुचिरुन्वतः ॥ १८ ॥ उत्साहवर्धनोवीरः कारुण्यं
करुणाघृणा ॥ कृपादयानुकम्पास्यादनुकौशोऽप्यथोहसः ॥ १९ ॥ हासोहास्यं
चवीभक्तं विह्वलं त्रिष्टिदं द्वयम् ॥ विस्मयोऽद्रुतमाश्चर्यं चित्रमप्यथ भैरवम् ॥
२० ॥ दारुणोभीषणोभीष्मघोरंभीमंभयानकम् ॥ भयंकरं प्रतिभयंरोडंतूयम्

॥ गुह्य ॥
॥ २१ ॥

भीत्रिषु ॥ २१ ॥ चतुर्दशदरस्त्रासोभीतिर्भासाध्वसंभयम् ॥ विकारोमानसो
भावोऽनुभावोभावबोधकः ॥ २२ ॥ गर्वोऽभिमानोऽङ्कारोमानश्चिनममुन्नतिः
॥ दर्पोऽवलेपोऽवष्टम्भश्चिनोडेकः स्मयोमदः ॥ २३ ॥ अनादरः यरिभवः यरिभा
वस्त्रिरक्षिया ॥ शीढावमाननावज्ञावहेतनमसूक्ष्णम् ॥ २४ ॥ मन्दाक्षं द्रीक्ष्या
वीडालजासायत्रयात्यतः ॥ क्षान्तिर्मितिक्षाभिध्यातुं यरस्यविषये स्पृहा ॥ २५ ॥
॥ अक्षान्तिरीर्ष्यास्यातुदोषारोयोपुगोघवि ॥ वैरं विरोधो विद्वेषो मत्पुशोकोतु
शुचिस्त्रयाम् ॥ २६ ॥ यश्चातायोऽनुतायश्च विप्रतिसारइत्यपि ॥ कोयकोधामर्ष

अप्र॥
॥२२॥

रोषप्रतिघातकुक्षौस्त्रियो॥२॥ शुचौतुचरितेशीलमुन्मादश्चितविभ्रमः॥
प्रेमानाप्रियताहर्दप्रेमस्नेहोऽथदोहदम्॥२५॥ इच्छाकाङ्क्षास्युद्देहान्द्रां-
च्छालिसामनोरथः॥ कामोऽभिलाषस्तर्षश्चसौम्यर्थलालसादयोः॥२६॥
उयाधिर्नाधर्मचिन्तायुस्याधिर्मानसीमथा॥ स्याच्चिन्तास्मृतिराभ्यानमुत्कर्षो
क्तिकेसमे॥३०॥ उमाहोऽभ्यवसायः स्यात्सवीर्यमतिशक्तिभाक्॥ कपटो
ऽस्त्रीव्याजदम्भोयधयश्चमकेतवे॥३१॥ कसृतिर्निर्कृतिः शार्धप्रमादोऽनव-
धानता॥ कौतूहलं कौतुकं च कुतूहलं च कुतूहलम्॥३२॥ स्त्रीणां विलाशविष्टो

गुरु॥
॥२२॥

कविभ्रमातलितेनथा॥ हेलालीलेन्यमीहावाः क्रियाः शृङ्गारभावनाः॥३३॥
इवकेलियरिहासाः क्रीडातीलाचनर्मच॥ माजोऽप्यदेशोलक्ष्यंचक्रीडाखेला-
चकूर्दनम्॥३४॥ धर्मोनिदायः स्वेदः स्यात्प्रलयो नष्टचेष्टता॥ अवहित्वाकार-
पुम्निः समौ संवेगसंभ्रमौ॥३५॥ स्यादाक्षुरितकंहासः सोप्रासः सनात्स्मितम्
॥ मध्यमः स्यादिहसितं रोमाञ्चो रोमस्पर्शगाम्॥३६॥ क्रन्दितं रुदितं कुण्डं नृम्भ-
स्तुत्रिषुर्नृम्भगाम्॥ विप्रलम्भो विसंवादो स्फुरांसवतनंसमे॥३७॥ स्यान्निद्रा-
शयनं स्वापः स्वप्नः संवेगश्च यि॥ नडी प्रमीला अकुरिर्धुक् कुरिर्धुक् कुरिः स्त्रियाम्

मह

॥अप्र॥

॥२३॥

॥३८॥ अद्यैः स्यादसौम्यैः शिासंसिद्धिप्रकृतीन्विमे ॥ स्वरुयंचस्वभावश्च
निसर्गश्चाथवेपथुः ॥ कम्पोऽथक्षगाधुर्वीमहउद्रवउत्सव ॥ ३९ ॥ इतिनाप्र
वर्ग ॥ ४० ॥ अधोभुवनपातालं वलिमं प्रसातनम ॥ नागलोकोऽथ कहरं शुषि
रं विवरं विलम ॥ १ ॥ छिडं निर्बथनं रीकं रं भुंश्च भुंश्च यथा शुषि ॥ गर्तावदी भुविश्च
असरभुं शुषिरं त्रिषु ॥ २ ॥ अन्धकारोऽस्त्रियां धांतं तमिभं तिमिरं तमः ॥ ध्वाने
गाढेऽधतमसं क्षीरोऽधतमसं तमः ॥ ३ ॥ विश्वसंतमसं नागाः काऽध्वेयास्तदी
श्वरः ॥ शेषोऽननो वासुकिस्तु सूर्यराजोऽथ गेनसे ॥ ४ ॥ तिलिन्स स्यादजग

॥गुरु॥

॥२३॥

रेशयुर्वाहस इत्युभौ ॥ अलगर्दो जलव्यालः समो राजिल इरादुभौ ॥ ५ ॥ मालुधा
नो मालुनाहिर्निर्मुक्तो मुक्तकंचुकः ॥ सूर्यः पृदा कुर्भुजगो भुजंगोऽहिर्भुजंगमः ॥
६ ॥ आशी विषो विषधरश्च कीव्यालः सरीसृपः ॥ कुराडली गदया चक्षुः श्रवाः का
षोदरफणी ॥ ७ ॥ दर्वाकरो दीर्घपृष्ठादन्धश्को विलेशयः ॥ उरः पन्नगो भोगी
जिस्रगः यवनाशनः ॥ ८ ॥ लेलिहानो हिरसनो गोकर्णः कश्चुकी तथा ॥ कुम्भीन
सः फराधरो हरिर्भोगधरस्तथा ॥ ९ ॥ अहः शरीरभोगः स्यादाशीरय्य हिंद्रिका ॥
त्रिधा हेयं विद्यास्थादिस्फरायां नुफरादयो ॥ १० ॥ समोकश्चुकनिर्मोकौ स्वेड

॥२३॥

॥अ३॥

॥२४॥

सुगरतं विषम ॥ संसिक्तीवेचकाकोलकालकूटहताहताः ॥ ११ ॥ सौराष्ट्रिकः शो
क्रिकेयो वृक्षपुत्रः प्रदीपन ॥ दासो वत्सनाभश्च विषभेदा अमीनव ॥ १२ ॥ विष
वैयोजाकुलिको व्यातया हिनुरिडकः ॥ १३ ॥ **प्रतिपत्तिनामभोगिवर्गः ॥**
स्यान्नारकसुनरको निरयो दुर्गतिः स्त्रियाम् ॥ तद्देदास्तयनावीचिमहरो वरवरो
रवा ॥ १४ ॥ संघातः कालघ्नश्चेत्यायासन्नासुनारका ॥ प्रेता वैतरणी सिन्धुः स्या
दलक्ष्मीसुनिर्मृतिः ॥ १५ ॥ विष्टिराजः कारणा तुयाननानीव वेदना ॥ पीडा बाधा य
थाऽरवमामनस्यं प्रसूतिजम् ॥ स्यात्कष्टं कष्टं माभीतं त्रिधेयां भेद्यगामियत्

॥७५॥

॥२४॥

॥१॥ **प्रतिपत्तिनामभोगिवर्गः ॥** ॥ २ ॥ समुद्रोऽधिरक्यारः पारावारः सरित्यत्रिः ॥ उदन्वातुद
धिः सिन्धुः सरस्वात्तागरोऽर्गावः ॥ १ ॥ रत्नाकरो जलनिधियादः पतिरयां पतिः ॥ न
स्पृष्टभेदाः क्षीरोदोतवगोदस्तथा यरे ॥ २ ॥ आयः स्त्रीभ्रंशिवार्वा रिसलितं क
मतेजतं म ॥ पयः कीताले ममृतं जीवनं भुवनं वनम् ॥ ३ ॥ कवन्धमुदकं पाथः
युक्तरं सर्वतो मुखम् ॥ अम्भोऽर्गास्तो ययानी यनी रक्षी रासुशम्बरम् ॥ ४ ॥
मेघयुष्मन्धनरसस्त्रिबुद्धे आय्यमम्यम् ॥ भङ्गस्तस्मै ऊर्मिर्वास्त्रियां वीचिरे
र्मिषु ॥ ५ ॥ महत्स्रोतकक्षोत्तो स्यादावर्तोऽम्भसां भ्रमः ॥ पृथनिविन्दुपृथन

अ प्र ॥
॥२५॥

पुमाविपुयः स्त्रियाम् ॥ ६ ॥ चक्रागियुदभेदाः सुध्रमाश्वजलनिर्गमाः ॥ कूल
रोधश्चतीरंचप्रतीरंचतटत्रियु ॥ ७ ॥ पागवारेयरावाचीतीरेयात्रनदंतरम् ॥
दीयोस्त्रियामनरीयंयदनवोरिगास्तटम् ॥ ८ ॥ तोयोशितंनत्युतिनेसैकतं
सिकतामयम् ॥ निषद्वरस्तुजम्वालपक्कोस्त्रीशादकदर्दमौ ॥ ९ ॥ जलोच्छा
साः परीवाहाः कूष्कालुविदारकाः ॥ नाभंत्रिलिङ्गंनोतार्ये स्त्रियांनोस्तशगि
स्तारि ॥ १० ॥ उडुतुववः कोलः सोतोमुसरगास्वतः ॥ आतस्तूरपथंस्याद्वेरा
काष्ठांमुवाहिनी ॥ ११ ॥ सांयात्रिकः योनवर्गाकर्गाधारस्तुनाविक ॥ निया

रूपं

गुरु ॥
॥२५॥

मकायोतवाहाः कूपकोगणवृक्षक ॥ १२ ॥ नौकाडराडः क्षेयशीस्यादरिचंके
नियातकः ॥ अभिस्त्रीकायकृदातः सेकपात्रनुसेचनम् ॥ १३ ॥ कीवेधनावंनावे
धेतीतनौकेनिनुत्रियु ॥ त्रिधगाधासन्तोच्छः कलुषोनच्छाविलः ॥ १४ ॥
निम्नगभीरंगभीरमुत्तानंतद्वियर्यये ॥ अगाधमतलस्येशंकेवर्तदाशधीव
रो ॥ १५ ॥ आनायः पंसिजातंस्यात्सरासूत्रंयवित्रकम् ॥ मत्स्याधानीकवेरा
स्याद्विडिशंमत्स्यवेधनम् ॥ १६ ॥ पृथगेमारुषोमत्स्योमीतोवैसारिगो गडजः
विमारशकुलीचाथगडकः शकुलार्भकः ॥ १७ ॥ सहस्त्रदंष्ट्रः पाधीनउलूपी

॥अ५॥

॥२६॥

शिशुकःसमो॥नतमीनश्चित्तिचिमःप्रोद्युनुशफरीद्वयो॥१५॥भुडाराडम
न्यसंघाटयोताधानमथोदया॥रोहितोमहुरःशालोराजीवःशकुतःस्तिमिः
॥१६॥निमिगितादयश्चाथयादांसिजलजनव॥तद्देदाःशिशुमारोडशकृवो
मकरादय॥२०॥स्याकुलीरककटकःकूर्मेकमठकच्छयो॥ग्राहोवहारोनक्र
सुकर्म्मरिथमहीलता॥२१॥गराड्यदःकिंचुलकोनिहाकागोधिकासमे॥र
कपातुजलोकायांस्त्रियांभूमिजलौकसः॥२२॥मुक्ताम्फोयस्त्रियाशुक्तिःश
स्वस्यात्कसुरस्त्रियो॥भुडशस्त्राशस्त्रनवाशम्भूकाजलशुक्तय॥२३॥भेके

॥ग६॥

॥२६॥

मराडूकवर्षाभशालूरप्लवददुःराः॥शिलीगराड्यदीभेकीवर्षाभ्वीकमठी
डुलिः॥२४॥महुरस्यप्रियाभृङ्गीडुर्नामादीर्घकोशिका॥जलाशयोजनधार
सत्रागाधजलोद्दः॥२५॥आहावस्तुनियानस्यादुपकूपजलाशये॥पुंस्येवा
शुःप्रहिःकूपउदपानंतुपुंसिवा॥२६॥नेमिस्त्रिकास्पवीनाहोमुखवन्धनम
स्ययत्॥पुष्करिण्यांतुखातंस्यादस्वातंदेवरवातक॥२७॥पद्माकरसडागो
स्त्रीकासारःसरसीसर॥वेशनःपल्लवचात्पसरोवायीनुदिर्घिका॥२८॥रेवयं
तुपरिवाधारस्त्वभ्रसांयत्रधारणाम्॥स्यादालवालमावालमावापोथनदी

ला

॥ अ. प्र. ॥
॥ ३७ ॥

सरित् ॥ ३६ ॥ तरङ्गिणी शैवलिनी तटिनी ह्लादिनी धुनी ॥ स्त्रोतस्वती दीपवती स्व
वती निमग्नगापगा ॥ ३७ ॥ कुलंकवनिर्झरिणी रोधोवक्रासस्वती ॥ गङ्गाविह्व
पदी जहुतनया सुरनिमग्नगा ॥ ३८ ॥ भागीरथी त्रिपथगा त्रिस्त्रोता भीष्मसूरिणी
॥ कालिन्दी सूर्यतनया यमुना शमनस्वसा ॥ ३९ ॥ रेवानु नर्मदा सोमोद्भवा
मेकलकन्यका ॥ करतोया सदानीरा बाहुदासैतवाहिनी ॥ ४० ॥ शतदुस्त
शुनद्धिः स्याद्विषा शानुविषा इस्त्रियाम् ॥ शोरोहि रणपवाहः स्यात्कल्या
न्या कृत्रिमा सरित् ॥ ४१ ॥ शारवती वेत्रवती चन्द्रभागा सरस्वती ॥ कावेरी

॥ गुरु ॥
॥ ३८ ॥

सरितोऽन्याश्च संभेदाः सिन्धुसंगमः ॥ ४२ ॥ द्वयोः प्रणालीययसः पदव्यां त्रि
षु नृत्तौ ॥ देविकायां सरस्वा च भवेदाविकसार्धौ ॥ ४३ ॥ सौगन्धिकं तु क
ल्लारं हृदयं करुणं संधिकम् ॥ स्यादुत्पलं कुवलयमथ नीलाम्बुजम् च ॥
४४ ॥ इन्दीवरं च नीलेऽस्मिन्मिने कुमुदकैश्च ॥ शालूकमेषां कन्दः स्यादा
रिपरीतु कुम्भिका ॥ ४५ ॥ जलनीली तु शैवालं शैक्लोऽथ कुमुदनी ॥ कुमु
दिन्यां तु विमिनी यमिनी मुख्या ॥ ४६ ॥ वापुंसियं नलिनमरविन्दं महोत्प
लम् ॥ सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशेशयम् ॥ ४७ ॥ यङ्कुरुहंता मरसंसा

नलिनी

दे
वी
स
र
स्
वा

सी

॥ अ. ५ ॥

॥ २८ ॥

रसं सरसीरुहम् ॥ विसृज्य नराजीवपुष्पं गम्भीरुहं शिचि ॥ ४१ ॥ सुराशीकं सि
ताभोजमथ रक्तसरोरुहे ॥ रक्तोत्पलं कोकनदं नालो नालमथास्त्रियाम् ॥ ४२ ॥
मृणालं विसमृद्धादिकदम्बेष्वराडमस्त्रियाम् ॥ कर्हाटाशिफाकन्दः किंजल्कः
केसरोऽस्त्रियाम् ॥ संवर्तिकानवदलं वीजकोशो वराटकः ॥ ४३ ॥ इति वारि
वर्गः ॥ उक्तं स्वयं मदि कालधीशब्दादिसनाग्रकम् ॥ पातालभोगिनर
कं वारिचैषां च संगतम् ॥ १ ॥ इत्यमरसिंहकृतो नामलिङ्गानुशासने ॥ स्वरा
दिकाराऽऽद्यः प्रथमः साङ्ग एव समर्थितः ॥ २ ॥ काराडसमाप्तिः ॥ शुभम् ॥

॥ ७८ ॥

॥ २८ ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ वर्गाः पृथ्वी पृथ्वा भृद्वनौषधि मृगादिभिः ॥ नृवृक्ष
भत्रविष्णुद्वैः साङ्गोपाङ्गे रिहोदिताः ॥ १ ॥ वर्गभेदाः ॥ भूर्भूमिरुचलान
न्नासविश्वं भरास्थिरा ॥ धराधरित्री धरणिः शोणिर्याकाशपरीक्षिति ॥ १ ॥
॥ सर्वसहावसुमती वसुधोर्वी विमुक्षरा ॥ गोत्राकुः पृथिवी पृथ्वीश्मावनिर्मदि
नीमही ॥ २ ॥ विपुला गच्छी धात्री गौरी ताकुम्भिनी शमा ॥ भूतधात्री रत्नग
र्भाजगती सागराम्बरा ॥ ३ ॥ मृन्मृत्तिका प्रशस्तानुमृत्ता मृत्ता च मृत्तिका
उर्वरा सर्वसस्याद्यास्याऽद्यः शारमृत्तिका ॥ ४ ॥ कुषवान् वरोदावप्यन्यलि

॥ अदि ॥
॥ २६ ॥

कौस्थलंस्थली ॥ समानौ मरुधन्वानौ देविता प्रहते ममे ॥ ५ ॥ त्रिषथोजगती लो
को विष्टपंभवनं जगत् ॥ लोकोऽयं भारतं वर्धेश रावत्या सुयोऽवधे ॥ ६ ॥ देशः प्रा
ग्दक्षिणाः प्राच्यउदीच्यः पश्चिमोत्तरः ॥ पुन्यनोऽक्षे च देशः स्यान्मध्यदेशः सुमध्य
मः ॥ ७ ॥ आर्यावर्तः पुरा पृथुर्मिर्मध्यं विन्ध्यहिमालयोः ॥ नीलजनपदो देशवि
षयो नृपवर्तनम् ॥ ८ ॥ त्रिषांगोऽष्टाक्षः षोडशैर्द्वान्नद्वलः सत्यपि ॥ कुमुदा
कुमुदप्रत्येवेन स्यान्नुद्वेन मे ॥ ९ ॥ शाकलः शाकलहरिर्न सज्ज्वालेन पङ्क्तिः
॥ जलपायमन्यं स्यात्पुंसिकच्छलथाविधः ॥ १० ॥ स्त्रीशर्कराशर्करिलः शा

॥ २७ ॥
॥ २८ ॥

र्करः शर्करावति ॥ देशः एवादिमावेव मुन्नेयाः सिकतावति ॥ ११ ॥ देशो नद्यमुह्य
श्च मुसंपन्नवीहिपालितः ॥ स्यान्नदीमातृको देवमातृकश्च यथाक्रमम् ॥ १२ ॥
॥ सुराजिदेशो राजन्वा स्यान्नतोऽन्यत्र राजवान् ॥ गौडंगोऽस्थानकं तनुगौडीनं
भूतपूर्वकम् ॥ १३ ॥ पर्यन्तभूः परिसरः सितुगलौ स्त्रियां पुमान् ॥ वामत्वरश्च
नाकुश्च वत्सीकं पुंनपुंसकम् ॥ १४ ॥ अयनं वर्त्ममार्गाश्च यथानः पदवीमृतिः ॥
सरणिः पङ्क्तिः पद्यावर्तन्येकपदीति च ॥ १५ ॥ अतिपन्थाः सुपन्थाश्च सन्पथश्चा
र्चिनेऽध्वनिः ॥ अध्वोऽध्वो विषयः कदम्बाकापथः समाः ॥ १६ ॥ अपन्थास्तप

॥ अ. वि. ॥
॥ ३० ॥

थं तु त्वेभुं झटकचतुष्पथे ॥ पात्रां इह सन्त्योऽध्याकान्नां कर्म दुर्गमम् ॥ १७ ॥ गव्य-
निःस्त्रीकोशायुगं नत्वः किञ्चुचतुः शतम् ॥ घराद्यपथः संसारांतत्पुंस्वोप-
निष्कारम् ॥ १८ ॥ घावापुथिव्योरोदस्यो घावाभूमी चरोदसी ॥ दिवस्पुथिव्यो-
गं जानुहमास्याध्ववराणाकर ॥ १९ ॥ इति भूमिवर्गः ॥ ॥ पुस्त्रीपुनिगयौ वाप-
त्रनं पुटभेदनम् ॥ स्थानीयं निगमोऽन्यत्तु यन्मूलनगरात्पुम् ॥ २० ॥ तच्छा-
खानगरं वेशो वेश्याजनसमाश्रयः ॥ आपरास्तु निघद्यायां विपणिः परापवी-
थिका ॥ २१ ॥ रथापुनोत्ती विजिखास्याच्च यो वप्रमन्त्रियाम् ॥ प्राकारो वराणा-

॥ गुरु ॥
॥ ३० ॥

सालः प्राचीनं पान्नतो वृत्तिः ॥ ३ ॥ भित्तिः स्त्रीकुचमेहकं यदन्नम्यस्तकीक-
सम् ॥ ४ ॥ गेहोदवसितं वेष्मसन्निकेतनम् ॥ ५ ॥ निशान्नवस्त्वसदनं भवना-
गारमदिमम् ॥ ६ ॥ पुंसि च भूमे वनिकायनित्यालया ॥ ७ ॥ वासः कुटी द-
योः शालासभासं जवनं त्विदम् ॥ ८ ॥ चतुःशालं मुनीनां तु पर्याशालोदजोऽस्त्रि-
याम् ॥ ९ ॥ चैत्यमायतनं तु ल्येव जिशाला तु मन्दुरा ॥ आवेशनं शिल्पिशा-
लापपापानीयशालिका ॥ १० ॥ मठः छात्रदिनित्ययोगज्ञानमदिगृह-
म् ॥ गर्भागारं वासगृहमपि संसृतिका गृहम् ॥ ११ ॥ कदियोऽस्त्रीनिवद्वाभूश्च

॥ अदि ॥

॥ ३९ ॥

दुशालाशिरोरुहम् ॥ वातायनंगवालोऽथमराडपाऽस्त्रीजनाभयः ॥ ९० ॥ हर्म्या
दिधनिनांवासः प्रासादोदेवभुजाम् ॥ सौधोऽस्त्रीराजसदनमुपकार्योपका
रिका ॥ ९१ ॥ स्वस्तिकः सर्वतोभद्रो नद्यावर्तादयोऽपि च ॥ विच्छन्दकः प्रभेदा
हिभवन्ती भ्रमप्रनाम् ॥ ९२ ॥ स्त्र्यगारं भुजामन्त्रः पुंस्याद्वरोधनम् ॥ शु
द्धान्त्रश्चावरोधश्चस्यादहः शोभमस्त्रियाम् ॥ ९३ ॥ प्रघाणाप्रघाणालिन्दाव
हिर्दारुकोष्टके ॥ एहावगृहीदिहल्यङ्गं चत्वरजिरे ॥ ९४ ॥ अधस्ता
हस्तुगिहितानासादाहपरिस्थितम् ॥ प्रच्छन्नमन्त्रद्वारं स्यात्प्रभदारं तु प

॥ ३९ ॥

॥ ३९ ॥

भक्तम् ॥ ९५ ॥ क्लीकनीत्रे परलघान्त्रेऽथ परलंछदि ॥ गोपानसीतुवलभीष्टा
दनेवक्रदारुणि ॥ ९६ ॥ कपोतपालिकायां तु विटङ्गं पुनपुंसकम् ॥ स्त्रीदा
द्वारं प्रतीहारः स्याद्विर्दिसुवेदिका ॥ ९७ ॥ तोरणोऽस्त्रीविर्द्वारं तु गोपुरम् ॥
कुरुं पूर्वास्थिदस्तिनखस्तस्मिन्नथ त्रिषु ॥ ९८ ॥ कपाटमारं तु ल्येन द्विष्टम्भो
ऽर्गत्वेन ना ॥ आरोहणं स्यात्सोपानं निश्रेणिस्तुविरोहिणी ॥ ९९ ॥ संमार्जनी
शोधनी स्यात्संकरोऽवकरस्तथा ॥ शिप्रेमुखं निःसरणं सनिवेशो निकर्षण
म् ॥ १०० ॥ समौ संवसथगामौ वेष्मभूर्वास्तु रस्त्रियाम् ॥ यामान्नमुयशल्पं स्या

॥ ३९ ॥

॥ अदि ॥

॥ ३२ ॥

सीमसीमेस्त्रियामुभे ॥ २० ॥ घोषआभीरपक्षीस्यात्यकराः शबरालयः ॥ २१ ॥
॥ ईतिपुष्पग ॥ महीधेहिस्वरिश्माभृदहर्षधरपर्वताः ॥ अदिगोत्रगिरिणा
वाचलशैलशिलोच्चया ॥ १ ॥ लोकालोकश्चक्रवालस्त्रिकुटस्त्रिकक
त्तमौ ॥ अस्तसुचरमःश्माभृदुदयः पूर्वपर्वतः ॥ २ ॥ हिमवान्निधधोविन्ध्यो
मास्त्यवायप्रियात्रकः ॥ गन्धमादनमन्येचहेमकुटादयो नगाः ॥ ३ ॥ पा
द्याराप्रस्तस्यावोपलाश्मानशिलाद्वयम् ॥ कुरोऽस्त्रीशिरतरंशुङ्गं प्र
यानस्त्वतरोभृगु ॥ ४ ॥ कटकोऽस्त्रीनिनम्बोऽडेः सुप्रस्थः मानुरस्त्रिया

॥ ग्रह ॥

॥ ३२ ॥

म ॥ उत्तमः प्रस्रवशांवारिप्रवाहो निर्झोरः ॥ ५ ॥ दरीतुकंदरोवास्त्रीदेवखा
नविलेगहा ॥ गकरंगराडशैलासुच्यताः स्थूलोपलागिरे ॥ ६ ॥ दन्नकासुव
हिसिर्यवप्रदेशाभिर्गतगिरे ॥ खनिः स्त्रियामाकरः स्यात्पादाः प्रत्यत्रय
र्वताः ॥ ७ ॥ उपत्यकाडेरसन्नाभूमिरुर्ध्वमधित्यका ॥ धातुर्मनःशिलाश्च
डेर्गैरिकंतुविशेषजः ॥ ८ ॥ निकञ्जकुञ्जोवाक्कीवेलनादिपिहितोदरे
॥ ९ ॥ ईतिशैलवर्गः ॥ अटव्यरणंविपिनंगहनंकाननंवनम् ॥ महाशाय
मराणानीगृहारमासुनिष्कटाः ॥ १० ॥ आरामः स्यादुपवनंक्लृप्तिमंवन

॥अ.दि॥
॥३३॥

मेवयम् ॥ अमात्यगणिकागेहोपवनेहभवाटिका ॥ २ ॥ पुमानाकीऽऽधानं राजः
साधारणं वनम् ॥ स्यादेते देवप्रमदवनमन्त्रः पुरोचितम् ॥ ३ ॥ वीथ्यातिरावलि
ः पङ्क्तिः श्रेणी तैरवास्तुराजयः ॥ वन्यावनसमूहे स्यादकुरोऽभिनवोद्भिदि ॥ ४ ॥
हृभोमहीरुहः शारवीविटपीपादपस्तुः ॥ अनोकहः कुटः सालः पलाशी
हुमागमाः ॥ ५ ॥ वानस्पत्यः फलैः पुष्पात्तैरपुष्पादनस्पतिः ॥ ओषध्याः फ
लपाकान्नाः सुरवन्ध्याः फलेयहिः ॥ ६ ॥ वन्ध्याऽफलोऽवकेशीचफलवा
न्फलिनः फली ॥ यफुध्वोफुध्वसंफुध्व्याकोशविकचस्फुरा ॥ ७ ॥ फ

॥गुरु॥
॥३३॥

अथैते विकसिते सुरवन्ध्यादयस्त्रिषु ॥ स्थाणुर्वानाधुवः शङ्कुर्हस्वशारवा
शिफः क्षुपः ॥ ८ ॥ अपकारोऽस्तम्बगल्मोवध्वीतुवनतिलता ॥ लताप्रतानि
नीवीरुहस्त्रिमुल्यस्तपि ॥ ९ ॥ नगाधारोऽहोच्छ्रायऽस्तेधश्चोच्छ्राय
श्चसः ॥ अस्त्रीप्रकारऽः स्कन्धः स्यान्मूलाच्छाखावधिसरोः ॥ १० ॥ समे
शारवालनेस्कन्धशारवाशालेशिफानदे ॥ शारवाशिफावरोहः स्यान्मू
च्छ्रायंगतालता ॥ शिरोऽयं शिखरं वानामूलं बुध्रोऽहिनामकः ॥ सारो
मज्जानरित्ववृक्षीवल्कं वल्कलमस्त्रियाम् ॥ ११ ॥ काष्ठं दारिद्र्यं नन्वे

॥ अदि ॥

॥ ३४ ॥

अमेधः समिस्त्रियाम् ॥ निबुहः कोटरं वानावध्वरिर्मन्त्रिः स्त्रियो ॥ १३ ॥
पत्रं पलाशं छदनं दलं परां छदः पुमान् ॥ पद्मे वोऽस्त्री किमु लयं विस्ता
रो विष्टोऽस्त्रियाम् ॥ १४ ॥ वृक्षादीनां फलं सस्यं वनं प्रसववन्धनम् ॥ अ
मे फलेशलाऽस्याच्छुक्तेवानमुभे त्रिषु ॥ १५ ॥ शारको जालकं क्रीवेक
लिकाकोरकः पुमान् ॥ स्याच्छुक्कस्तवकः कुड्मलो मुकुलोऽस्त्रि
याम् ॥ १६ ॥ स्त्रियः सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं सुमम् ॥ मकरन्दः पुष्पर
सः परागः सुमनोजः ॥ १७ ॥ विहीनं प्रसवे सर्वे हरीतकादयः स्त्रियाम् ॥ अ

॥ गुरु ॥

॥ ३४ ॥

अश्वत्थैरावज्ञाशनैर्यो धैरुदफले ॥ १८ ॥ वार्हतं च फले जन्म जन्मः स्त्री
जन्म जन्मवम् ॥ पुष्पे जाती प्रभृतयः स्वलिङ्गा वीह्याः फले ॥ १९ ॥ विदार्या
यास्तु मूलेऽपि पुष्पे क्रीवेऽपि पाटला ॥ वोधिदुमश्च लक्ष्मिः पिप्पलाः कुङ्कुमा
शनः ॥ २० ॥ अश्वत्थेऽथ कपित्थे स्पृष्टेऽपि थ्या हिमन्मथाः ॥ तस्मिन् दधि फल
ः पुष्प फलदत्त शठावपि ॥ २१ ॥ उड्म्वरो जन्म फलो यज्ञाङ्गो हेम दुग्धकः ॥
कोविदो रेचमरिकः कुडालो युगपत्रकः ॥ २२ ॥ सप्त पर्या विशाल त्ववशा
रदो विषमच्छदः ॥ आरग्वधे राजवृक्षशंयाकचतुरकुलाः ॥ २३ ॥ आरेवत

॥ अदि ॥

॥ ३५ ॥

व्याधिघातकृतमालमुवर्णाका ॥ सुजम्बीरेदत्तशठजमजम्भीरजम्भला ॥
१४ ॥ वरुणोत्तराः सेतुस्त्रिकशाकः कुमपक ॥ पुनागेयुस्त्रस्तुङ्गः केसरो
देववध्वमः ॥ १५ ॥ पारिभडेनिम्बतरुर्मन्दाः पारिजातकः ॥ तिनिशेस्पन्द
नोनेमीरथदुरतिमुक्तकः ॥ १६ ॥ वज्रुलश्चित्रकचाथदौपीतनकपीतनौ
॥ आयानकेमधुकेतुगुडपुष्पमधुमौ ॥ १७ ॥ वानप्रस्थमधुशीलोजलजेऽ
त्रमधुलकः ॥ पीलोगुडफलः स्वसीतस्मिंस्तुगिरिसेभवे ॥ १८ ॥ अशोटकन्दरा
लौहावङ्कोरेतुनिकोचकः ॥ पलाशकिंशुकपरीवातपोथोऽथवेतसे ॥ १९ ॥

॥ गुरु ॥

॥ ३५ ॥

रथाधुपुष्पविदुरशीतवानीरवज्जुला ॥ दौपरिव्याधिविडलोनादेयीचामुवेत
से ॥ ३० ॥ शोभाञ्जनेशियुतीभागम्भकाशीवमोचका ॥ रक्तोऽसौमधुशियु
ः स्याद्रीष्टः केनिलसमौ ॥ ३१ ॥ किल्वेशारिडल्पशैल्यौमात्स्यश्रीफलावपि
॥ स्नेशोजदीयर्कटीस्यान्मयोधोवहुयादृष्टः ॥ ३२ ॥ गालवः श्रावरोलोध्रस्तिरी
टस्तिवमार्जनौ ॥ आयश्चूतोस्मातोऽसौमहकारोऽनिसौरभः ॥ ३३ ॥ कुम्भो
त्तूरवल्कलक्रीवेकौशिकोगुगुलुपरः ॥ शैलुश्लेष्मातकः शीतउदालेविहवा
रकः ॥ ३४ ॥ राजदन्तप्रियालः स्यात्सन्नकदुर्धनुषदः ॥ गम्भारीसर्वतोभङ्गाका

॥ अ. दि. ॥

॥ ३६ ॥

इमरीमधुपरीका ॥ ३५ ॥ श्रीपरीभिडयणीचका इमर्यश्चाप्यथद्वयोः ॥ कर्कश
वेदरीकेलिः कोलंकवलफेनिले ॥ ३६ ॥ सौवीरवदरंघोराराप्यथस्यात्ताडक
राटकः ॥ विकटनः सुवाहभोगस्थितो व्याघ्रपादपि ॥ ३७ ॥ ऐरावतो नागर
ज्ञानादेशी भूमिजमुका ॥ निडुकः स्फूर्जकः कालस्कन्धश्चरिति सारके ॥
३८ ॥ काकेडुः कुलकः काकनिडुकः काकपीलुके ॥ गोलीटो म्हाटलो
घराया पारलिर्मोक्षमुक्कौ ॥ ३९ ॥ तिलकः भुक्कः श्रीमान् समौपिचुल
शवुकौ ॥ श्रीपरीकाकुमुदिकाकुम्भीकैः इर्यकः फलौ ॥ ४० ॥ क्रमुकः य

॥ गुरु ॥

॥ ३६ ॥

दिकारव्यः स्यात्पदीलाभाप्रसादनः ॥ तूदसुयूयः क्रमुको वस्त्रगोपा वस्त्रदा
रुचः ॥ ४१ ॥ तूलचनीपप्रियककदम्बासुहृतिप्रियः ॥ वीरवभोऽरुक्करोऽ
ग्निमुखी भस्वानकीत्रिषु ॥ ४२ ॥ गर्दभाशेकन्दरालकपीतनमुपार्धका ॥
त्रयश्चरिति त्रिडीचिच्चाम्बिकाथोपीतसारके ॥ ४३ ॥ सर्जकासनवभूक
पुष्पप्रियकजीवका ॥ सालेतुसर्जकाश्याश्वकर्णाकाः सस्यसम्बरः ॥ ४४
॥ नदीसर्जोवीरनरुहिरुडुः ककुभोऽजुनः ॥ राजादनः फलाध्यशः श्रीरि
कायामथद्वयोः ॥ ४५ ॥ इकुदीनायसनरुर्भूर्जेचर्मिमुदुत्तचौ ॥ पिच्छिता

अ.दि
३)

प्राणीमोक्षस्थिरायः शास्त्रलिङ्गयोः ४६ पिच्छानुशात्मलीवेष्टेरेचनः कृ
दशात्मलिः चिरवित्त्वोनक्रमालः करजश्चकरञ्जके ४७ प्रकीर्यः पुनिकरजः
पुनिकः कलिमास्कः करजभेदाः षड्यथोमर्कप्रकारवध्वरी ४८ रोहिरोहित
कः शीहशत्रुर्दाडिमपुष्पकः गायत्रीवास्तननयः खदिरोदन्नधावनः ४९ अ
रिमेदोविष्टवदिरेकदरः खदिरोमिने सोमचल्कोऽप्यथव्याघ्रपुच्छगन्धर्वहस्त
कौ ५० सराडउरुवृकश्चरुचकश्चित्रकश्चसः पञ्चुपञ्चाकुलोमराउवर्ध
मानव्यउम्बकाः ५१ अल्पाशमीशमीरः साक्षमीसक्तुफलाशिवा पिराशि

गुरु
३)

नकोमरुवकः श्वसनः करहाटकः ५२ शल्यश्चमदनेशकपादयः पारिभटकः
भट्टदारुडुकिलिमपीतदारुचरुच ५३ पुनिकायचसप्तसुर्देवरापथकयोः
पातलिः पाटला मोघाकाशस्थालीफलेरुहा ५४ कृशास्त्रनाकुवेराभीष्पा
मानुमहिलाकया लतागोवन्दनीगुडपियकुः फलिनीफली ५५ विश्व
सिनागन्धफलीकारम्मापियकश्चसा मरफुकपर्णीपत्रोर्णानटकद्वरुडराडु
काः ५६ स्योनाकशुकनासर्भदीर्घवृत्तकुटन्नाः शोराकश्चात्तैनिष्यफ
लात्तामलकीत्रिषु ५७ अमृताचक्यस्थाचत्रिलिङ्गसुविभीतकः नाभस्तु

अ.दि
३८

यकषफलोभूतावासः कलिडुम ५८ अभयात्त्वयथापथ्याकायस्थापूत
नामृता ह्रीनकीहैमवतीचेतकीभेयसीशिवा ५९ पीतकुसरतः पुनिकाष्ट
चाथडुमोत्पल कारिकाः योर्व्याधोलकुचोलिकुचोडहुः ६० फनसः क
राटकिफलोनिचुलोहिजालोऽमुजः काकोडुम्बिकाफलमृत्तयुर्जघने
फला ६१ अरिष्टः सर्वतोभङ्गिहडुनिर्यासमालकाः पिचुमन्दश्चनिम्ब
ऽथपिच्छिलागुरुशंशया ६२ कपिलाभस्मगर्भासाशिरिषमुकपीतनः
भरिलोऽप्यथचाम्येयश्चम्यकोहैमपुष्पकः ६३ एतस्यकलिकागन्धफ

गुरु
३८

लीस्यादथकेसर वकुलोवज्जुलोऽशोकेसमौकरकदाडिमौ ६४ चाम्येयः
केसरोनागकेसाः कान्चनाक्षः जयाजयन्त्रीनर्करिनादेयीवैजयन्तिका
६५ श्रीपरामयिमन्थः सात्कणिकागणिकारिका जयोऽथकुरुजः श
क्रोवत्सकोगिरिमन्थिका ६६ एतस्यैवकलिङ्गेन्दुयकभडयवफले क
षापाकफलाविग्रमुधेणाः कस्मर्दके ६७ कालस्कन्धस्तमालसात्रा
पिच्छोऽप्यथसिन्दुके सिन्दुवारडुमसौनिर्गण्डिडुणिकेयपि ६८
विणीखरागशिदेवनाडोजीमूनइत्यपि श्रीहस्तिनीनुभूसाडिनुणाशूयन्त

अ.दि
३६

मध्विका ६९ भूपदीशीतभीरुश्चमेवास्फोटावनोद्भवा शेफालिकानुसुव
हानिर्गुणडीनीलिकाचसा ७० सितासौधेतसुरसाभूतवेस्यथमागधी
गणिकायुथिकाम्वष्टासापीनाहेमयुष्मिका ७१ अतिमुक्तः पुराडुकः
स्याद्दामन्त्रीमाधवीलना सुमनामालतीजानिः सप्ततानवमालिका ७२
माध्यंकन्दरक्तकसुवन्धुकोवन्धुजीवकः महाकुमारीनरगिरज्ञानसु
महासहा ७३ तत्रशोरोकरकस्तत्रपीनेकराटकः नीलाशिरिद्वयो
वीराणादासीचार्नगलश्चसा ७४ सैरेयकसुहिरादीस्याजस्मिन्मुखको

यम्यत्र

नष्ट

गुरु
३६

रुणो पीनाकराटकोहिरादीनस्मिन्सहचरीद्वयोः ७५ ओडुपुष्पंजया
पुष्पवज्रपुष्पंनिलस्ययत् प्रतिहामशानयासचराडानह्यमारकाः ७६
करवीरेकरीनेककस्थन्धिलावभौ उमत्रः किनवोधूर्नीकत्रूरः कनकाद
यः ७७ मानुलोमदनश्चास्पफलेमानुलपुत्रकः फलपूरोवीजपूरोरुच
कोमानुलुङ्गे ७८ समीरणोमरुवकः पस्थपुष्पः फणिज्जकः जम्बी
रोऽप्यथपर्णासेकठिन्नरकुठेको ७९ सिनेर्जकोऽत्रपाठीनुचित्रकोव
हिसंज्ञकः अर्काद्वसुकास्फोटगरादुपविकीरणाः ८० मन्दारश्चार्क

अ. दि.
४०

परीक्षाऽनुकूलैः लक्ष्यतापसौ शिवमन्त्रीपाशुपतसकाशीलोवकोवसुः
८१ वन्द्यवृक्षादनीहस्ररुहाजीवन्निकेत्यपि वत्सादनीहिनरुहागुह
चीतत्रिकामृता ८२ जीवन्निकासोमवध्वीविशल्यामधुपर्गपि म
वीदेवीमधुरसामोरानजनीसुवा ८३ मधुलिकामधुश्रेणीगोकरादि
पीलुपर्गपि पाठाम्बुविद्वकर्गस्थायनीश्रेयसीरसा ८४ सकाशी
लापायचेलीपाचीनावनतित्तिका कटुकभराशोकरोहिणीकटुरोहि
णी ८५ मत्स्यपिनाकशाभेदीचक्राङ्गीशकुलादनी आत्मगुप्ताजहार

गुरुः
४०

व्यराडाकराडरापाह्वयायणी ८६ मृग्यप्रोक्ताशुकशिम्विः कपिकच्छुभ्रम
कंठी चित्रोपचित्रान्ययोधीडवन्नीशम्बरीहवा ८७ पञ्चवन्नीसुतश्रेणी
राडाशुषिकपर्गपि अयामार्गः शैखरिकोधामार्गवमयूरको ८८ पुन्य
व्यरीकेशयणीकिणिहीखसमञ्जरी हञ्जिकावाल्मीकीयन्नाभार्गविस्म
रायष्टिका ८९ अङ्गारवध्वीवालेयशाकवर्षवर्धकाः मञ्जिष्टविकसा
जिङ्गीसमङ्गाकालमेधिका ९० मराङ्कपर्गीभिराडियोजनवध्वपि या
सोयवासोडुः स्पर्शाधनयासः कुनाशकः ९१ रोदनीकच्छुरानन्नासमुडा

शिवगडी

अ.दि

४९

त्राडराजभा पृथिव्याणीपृथग्व्याणीचित्रपर्याप्तविविधिका ६२ क्रोडुविना
सिंहपुच्छीकलशिर्धावनिगहा निर्दिष्टिकास्मृतीव्याधीवहनीकराका
रिका ६३ प्रचोदनीकुलीभुडाडुःस्पर्शाशुकेन्यपि नीलीकालाक्री
तकिकायामीरामधुपरिणीका ६४ रञ्जनीश्रीफलीनुन्धाडोणीदोला
चनीलिनी अवलुजःसोमराजीसुवध्विःसोमवध्विका ६५ कालमे
वीरुषाफलावाकुचीपूतिफल्यपि कृष्णापकुल्यावैदेहीमागधीचय
लाकराणा ६६ उषराणापिय्यलीशोरडीकोलाथकरिपिय्यली कपिव

गुरुः
४९

श्रीकोलवध्वीश्रेयसीवशिरःपुमान् ६७ अयंतुचविकाकाकचिन्वीग
श्रेतुक्रुषाता पलंकयात्विभुगन्धाश्वदष्टास्वाडुकराकः ६८ गोक
राकोगोशुरकोवनभृङ्गाटइत्यपि विश्वविद्याप्रतिविद्यातिविषोपवि
धारुणा भृङ्गीमहोषधंचाथभीरावीरुधिकासमे शतमूलीवहुसुना
भीरुरिदीवरीवरी १०० मृद्व्यष्टोक्ताभीरुयत्रीनारायणःशतावरी अ
हेरुथपीतुडुकालीयकहीडवः १०१ दार्वापचंचादरुहीडापर्जननीय
पि वचोगगन्धाष्टग्रन्थागोतोमीशतपर्विका १०२ शुक्लाहैमवती

अ.दि
४२

वैद्यमानुसिखौनुवाशिका ह्वयोऽरूषःसिंहास्योवासकोवाजिदन्नकः १०३
आस्फोटगिरिकर्गीस्यादिषाणुकान्नापराजिता इभुगन्धानुकारादेभुको
किलाशेभुरभुराः १०४ शालेयःस्याच्छीतशिवइच्छामधुरिकामिसिः
मिश्रेयायथसीपुराडोवजःसुक्त्रीसुहागडा १०५ समन्नडुग्धाथोवेधम
मोघाचित्रयराडुला तराडुलश्चक्रमिघ्नश्चविडङ्गपुंनपुंसकम् १०६ बला
वाग्रालकाघरायवानुशरागुष्मिका मृदीकागोस्तनीडाशास्वादीमधुर
सेनिच १०७ सर्वानुभूतिःसरलात्रिपुरात्रिहृतात्रिहृन् त्रिभराडिरोचनीश्या

गुरु
४२

मापालिखौनुमुघेरिका १०८ कालामसूरविदलार्धचडाकालमेविका
मधुकंकीनकंयष्टिमधुकंमधुयष्टिका १०९ विदारीशीरशुक्लेभुगन्धा
कोष्टीनुयामिता अन्याशीरविदारीस्यान्महाश्वेनर्भगन्धिका ११०
लाङ्गलीशारदीनोययिप्यलीशकुलादनी खराश्वाकारवीदीप्योमयुरोले
चमस्तकः १११ गोपीश्यामाशारिवास्यादनन्नोत्पलशारिवा योभ्येष्ट
द्विःसिद्धिलश्म्योह्वेद्रेय्याह्वयाइमे ११२ कदलीवाररावुसारम्भामोचा
शुमन्कला काष्टीलामुद्रपर्यानुकाकमुद्रासहेत्यपि ११३ वार्ताकीष्टि

अ.दि
४३

कुलीसिंहीभाराकीड्युधधिराी नाकुलीसुरसारास्नासुगन्धागन्धनाकुली
११४ नकुलेष्टाभुजंगाभीष्टाकीसुवहाचसा विदारिगन्धाशुमतीसा
लपरगीस्थिराधुवा ११५ नुरिडकेरीसमुद्रानाकार्यासीवरेतिच भारवा
जीनुसावन्पाशुकीनुष्टयभोष्टयः ११६ गाङ्गेरुकीनागवलाह्याहृस्व
गवेधुका धामार्गवोद्योयकः स्यान्महाजालीसपीतकः ११७ ज्योत्स्नी
परोलिकाजालीनादेयीभूमिजम्बुका स्याद्वाङ्गलिकग्निरिवाका
काङ्गीकाकनामिका ११८ गोधापदीनुसुवहामुलीनालमूलिका अ

गुरु
४३

जहङ्गीविधारीस्याजोजिह्वाविकेसमे ११९ तामुलवध्वीनामुलीनागव
ध्वप्यथदिजा हरेरतरेणुकाकोत्रीकपिताभस्मगन्धिनी १२० सलावालु
कमैलेयंसुगन्धिहीवालुकम् बालुकं चाथपालङ्गा मुकुन्दः कुन्दकुन्दुरु
१२१ बालंहीवेवहिष्टोदीच्यकेशामुनामच कालानुसार्यवद्राश्रमपु
ष्यशीतशिवानिनु १२२ शैलेयंतालपरगीनुदैत्यागन्धकुटीमुग गान्धि
नीगजभस्यानुसुवहामुर्भीरसा १२३ महेरगाकुन्दुरुकीसध्वकील्हा
दिनीतिच अग्निज्वालासुभिभेतुधानकीधानुपुष्पिका १२४ पृथ्वी

अंदि
४४

काचद्वालैलानिष्कृष्टिर्वहताथमा सूक्ष्मोपकुञ्चिकानुत्थाकोरङ्गीनि
पुरात्रुटिः १२५ व्याधिः कुट्टं पाणिभावं वायं पाकलमुत्पलम् शङ्खि
नीचोरयुष्मीस्यात्केशिन्यर्थविनुन्नकः १२६ रुद्रामलाभ्रानालीशि
वातामलकीतिच प्रयोरादरीकयोराड्यमथनुन्नः कुवेरकः १२७ कुरिणः
कच्छः काञ्चलकोनन्दिहभोऽथराभसी चराडाधनहरीभेमदुष्यत्रग
राहामकाः १२८ व्याडायुधं व्याघ्रनखं करजं चक्रकारकम् सुषिरावि
दुमलताकपोताङ्गिर्नदीनली १२९ धमन्यञ्जनकेशीचहनुर्हृदविलामि

गुरुः
४४

नी शुक्तिः शङ्खः खुरः कोलदलं नखमथाटकी १३० काशीभृत्तानुवरीका
मृत्नालकसुराद्युजे कुरन्तंदाशपरवानेयं परियेलवम् १३१ स्रवणोप
रणोर्नर्दकैवर्तमुत्तकानिच ग्रन्थिपर्णीशुकं वर्हं पुष्पं स्थौरोयकु कुरे
१३२ मरुन्मातानुपिशुनास्पृक्कादेवीलतालघुः समुदान्नावधुः कोटि
वर्षान्नक्षोपिकन्यपि १३३ तपस्विनीजयामासीजटिलालोमशामिसी
नृपे चमुत्कटं भृङ्गं त्वचंचोचवराङ्गकम् १३४ कर्चुरकोडाविडकक
त्यकोवेधमुख्यकः ओषध्याजानिमानेस्पृक्षानौसर्वमौषधम् १३५

अ.दि
४५

शाकारव्यपत्रपुष्पादिनरादुलीयोऽल्पमारिषः विशल्यामिशिरवानना
फलनीशकपुष्पिका १३६ स्यादृशगन्धाद्युगलान्धावेगीहृददारक
ः जुङ्गोवासीनुमस्याभीव्यस्थासोमवध्वरी १३७ पदुपरीहिमवती
स्वर्गाभीहिमावती ह्यपुच्छीनुकाम्बोजीमाधपरीमहासहा १३८
तुगिडेकीरक्तफलाविम्बिकापीलुपरपि वर्वराकवरीनुङ्गीखरपुष्पा
जगम्बिका १३९ सलायरीनुमुवहारास्नायुक्तासाचसा चाङ्गीच
क्रिकादन्नशठाम्बद्याञ्जलोशिका १४० सहस्रवेधीचुकोऽञ्जवेनसः

गुरु
४५

शतवेध्यापि नमस्कारिगराऽकारीसमङ्गाखदिरेत्यपि १४१ जीवनीजी
वनीजीवाजीवनीयामधुस्रवा कुर्चशीर्षोमधुरकः शृङ्गहृत्वाङ्गजीवका
ः किरानतिकोभूनिम्बोऽनार्यतिकोऽथसप्तला विमलासानलाभ्र
रिफेनाचर्मकधेत्यपि १४३ वायसोलीस्वाडुरसाव्यस्थाथमकुलकः
निकुम्भोदत्रिकाप त्वध्वरेणपुडुम्वरयार्यपि १४४ अजमोदानुग
म्बावस्रदर्भायवानिका मूलेपुष्करकाश्मीरपप्रयत्राणियोक्ते
१४५ अव्यथानिचरायप्राचारदीपप्रचारिणी काम्पित्यः कर्कशश्च

अ.दि
४६

डोरकाडोरोचनीत्यपि १४६ पुपुन्नाडुत्तडगजोदुघुश्चक्रमर्दकः प
प्राटडरणाख्यश्चपलाराडुसुकन्दकः १४७ लनार्कडुडुमौतत्रहीने
ऽथमहौषधम् लशुनं गृध्रनारिष्टमहाकन्दसोनका १४८ पुनर्नवा
नुशोथघ्रीवितुन्नं सुनिषण्णकम् स्वादानकः शीतलोऽपराजिताशरा
पर्यपि १४९ पारावताहिः कटभीपरापाज्योतिष्मनीलना वार्धि
कं त्रायमाराणाम्पात्रायनीवर्तभट्टिका १५० विष्वक्मेनपियागृष्टिर्वा
राहीवदरेत्यपि मार्कवोभुङ्गराजः स्यात्काकमाचीनुवायसी १५१

गुरुः
४६

शतपुष्पासितच्छत्राजिच्छत्रामधुरामिसिः अवावुष्पीकारवीचस
रणातुपसारिणी १५२ तस्यांकटभराराजवलाभद्वलेत्यपि जनीज
तृकास्जनीजनुक्चक्रवर्तिनी १५३ संस्पृक्षाथश्रीगन्धमूलीषड्य
थिकेत्यपि कर्चुरोऽपियलाशोऽथकारवेधः कठिध्वकः १५४ सुष
वीचाथकुलकंपरोलस्तिकः पडुः कूष्माराडकसुकर्कारुर्गुरुः कर्क
शस्त्रियो १५५ इश्चाकुः कडुनुमीस्यानुम्यलावूरुमेसमे चित्रागवा
भीगोडुम्बाविशालान्तिबुवारुणी १५६ अशीघ्रः मूलाकन्देगारडि

अ. दि.
४७

रुसुसमविला कलस्युपोदिकास्त्रीतुमूलकंहिलमोचिका १५७ वासुकंशाक
भेदाः सुईर्वातुशतपर्विका महस्त्रवीर्याभार्गव्यैरुहानन्नाथमासिता १५८
गोलोमीशानवीर्याचगरातीशकलाशका कुरुविन्दोमेघनामामुस्तामु
स्तकमस्त्रियाम् १५९ स्याद्भुसुक्तकोण्डाचूडालाचक्रलोचरा वंशो
त्तसारकर्मारत्तचिसारदृगाधजाः १६० शतपर्वीयवफलोवेणुमस्कर
तेजनाः वेणावः कीचकास्तेसुर्येस्वनन्मनिलोदनाः १६१ यन्धिनीय
वर्षरुषीगुडस्तेजन्कः शरः नडसुधमनःपोदगलेऽथोकाशमस्त्रियाम्

गुरु
४७

१६२ इशुगन्धापोदगतः पुंसिभूस्त्रितुवत्त्वजाः रसात्तइभुस्त्रिद्रेहापुरादुका
न्नारकादयाः १६३ स्यादोरांवीररंभूलेऽस्योशीरमस्त्रियाम् अभयंन
तदंसेव्यममृगात्तजलाशयम् १६४ तामज्जकलघुतयमवरोहेष्टका
पथे नडादयस्त्रुगांगर्मुच्यामाकप्रमुखाअपि १६५ अस्त्रीकुशंकुथो
दर्भः पवित्रमथकदुरागम् पौंसो गन्धिकध्यामदेवजग्धकरौहिषम् १६६
छत्रानिच्छत्रपल्लप्रौमात्तानुराकभूस्त्रुगो शय्यंवातदुरांघासो य
वसंनुरागमर्जनम् १६७ नुरागानांसंहतिस्त्रुगा नद्यातुनडसंहतिः नुराग

अ.दि
४८

राजाहयस्तालो नालिकेरसुलाहली १६८ घोरातुपूगः क्रमुको गुवाकः
खपुरोऽस्यनु फलमुद्देगमेनेचहिनालसहिनास्त्रयः १६९ खनुरः केतकी
तालीखनुरीचनुराडुमाः १७० इतिवनोषधिवर्गः सिंहोमुगेडुः पञ्चा
स्योहयभः केसरीहरिः करणीरवोमृगरिषुः मृगहृष्टिर्मृगाशनः १ पुराशीक
पञ्चनखचित्रकायमृगद्विषः शार्ङ्गलदीपिनौव्याघ्रेनभुस्तुमृगादनः २
वराहः सुकरोघृष्टिः कोलपोत्रीकिरीकिटिः दंडीघोरीस्तधरोमाः क्रोडो
भूदारइत्यति ३ कपिलवंगप्रवगशाखामृवलीमुखाः मर्कटोवानः की

गुरुः
४८

शोवनौकाअथभधुके ४ मृभाह्वभध्वभधुकागराडकेखड्गस्वड्गिनौ
लुतायोमहिषोवाहद्विषकासरसैरिभाः ५ स्त्रियांशिवाभूरिमायगोमा
युमृगधूर्तकाः भृगालवचककोष्टुफेरुफेरवजमुका ६ ओतुर्विडा
लोमार्जोरो वयदंशकआखुभक त्रयोगौधेरगोधारः गौधेयागौधिकान्म
जे ७ धाविजुशल्पस्तध्वोमिश्रिल्लीशललंशलम् वातप्रमीर्वातमृगः ८
कोकल्लीहामृगासकः ८ मृगेकरुवातयु हरिणाजिनयोनयः सरोयमे
रायाधर्माघमेरास्येराभुमेत्रिषु ९ कदलीकदलीचीनधूमूरुप्रियकाव

अ. वि.
४६

पि समुत्थेति हरिणा अमी अजिनयोनयः १० रुषासा रुरुन्यदुरदुशम्व
रोहिषाः गोकर्णायुधनैराश्वरोहिताश्चमरोमृगा ११ गन्धर्वः शरभोगमः
सुमरोगव्यः शशः इत्यादयो मृगेन्द्राद्या गवाद्याः यशुजातयः १२ अधोगत्ता
नुखनकोहकः पुंश्चजउदुरः उदुरुर्मयकोऽप्याखुगिरिकावात्मयिका १३
सरः ककलासः स्यान्मुसलीगृहगोधिका लूतास्त्रीतनुवायोर्गनाभमर्क
टकाः समाः १४ नीलकुलुहमिः कर्णजलोकाः शतपुष्पे वृश्चिकः शक
कीटः स्यादतिदुरो नुवृश्चिके १५ पारावतः कलरवः कपोतोऽथ शशादनः

गुरु
४६

पत्रीश्वेन उत्तकलुवायसापानिपेचकौ १६ दिवाभः कौशिकोयुकोदि
वाभीनोनिशारनः व्याघ्रादः स्याद्भरद्वाजः खञ्जरीटलुखञ्जनः १७ लो
हपुच्छलुकः स्यादथ चाघः किरीदिविः कलिङ्गभृङ्गधूम्यादा अथ स्याच्छ
तपचकः १८ दार्वाघातोऽथ सापः स्लोककश्चातकः समाः ककवाकस्ता
पुच्छः कुक्कुटश्च सायुधः १९ चटकाः कलविङ्गः स्यात्तस्य स्त्री चटकानयोः
पुमपत्ये चातकैरस्य पत्ये चटकैर्विह २० कर्करेडः कोरेडः स्यात्ककराककरो
समौ वनप्रियः परभृनः कोकिलः पिकउत्पयि २१ काकेनुकरारिष्टवलिपु

अदि
५०

ससक्त्यजाः आकात्मघोषपरमृदलिभुवायसाअपि २२ सरवचचिम्भी
वीचैकदृष्टिश्चमौकतिः डोराकाकस्तुकाकोलोदान्पुहः कालकराठकः २३
आतायिचिधौदाभायपृथ्वीकीरगुकोसमौ ऊङ्कौचोऽथवकः वदः पु
करादस्तुसारसः २४ कोकश्चक्रश्चक्रवाकरथाङ्गाङ्गनामकः कादम्बः क
हंसः स्यादुकोशकरौसमौ २५ हंसास्तुश्चेतगरुतश्चक्राङ्गमानसौकसः
राजहंसास्तुनेचमुचरौलोहितैः सिताः २६ मलिनैर्महिकाभासेधार्त
राष्ट्राः सिनेनरैः शरीराटिराडिश्चवलाकाविसकरिठका २७ हंसस्ययोधि

गुरु
५०

दरासारसस्यनुलभ्रणा जनुकाजिनयत्रास्यात्यरोभ्यागितैलपायिका
२८ वर्वराभ्रशिकानीलासरघामधुमशिका दंशीतजानिरत्यास्या
जन्धोलीवरदादयोः २९ भुङ्गाशीरीरुकाचीरीरिद्धिकाचसमाङ्माः
समौपनङ्गशलभौरवयोतो ज्योतिरिङ्गाः ३० मधुवतोमधुकरोमधुलि
रामधुपालिनः द्विरेफपुष्पलिङ्गभृङ्गघः पदभुमरालयः ३१ मयूरोवर्हि
रोवर्हिनीलकरागोभुजंगभुक् शिखावतः शिखीकेकीमेघनादानुतास्य
पि ३२ केकावारीमयूरस्यसमौचडकमेचको शिखाचूडाशिखराड

अ.दि
५१

पतनः

सुपिच्छवर्हेनपुंसके ३३ स्वगेविहंगविहंगविहंगमविहायसः शकुन्तियभिश
कुनिशकुन्नशकुनद्विजाः ३४ पतत्रियत्रियतगयतन्यचरथापजाः नगी
कोवाजिविकिरविविक्किरपतत्रयः ३५ नीडोद्गवागरुमनःपिसन्नोनभसं
गमाः नेघाविशेषाहरीतोमजुःकाराडवःसवः ३६ नित्रिरिःकुकुभोलायो
जीवजीवभूकोरकः कोयष्टिकश्चिदिभकोवर्तकोवर्तिकादयः ३७ गरुत्यभ
च्छदाःपञ्चचनवूरुहम् स्त्रीपशतिःपथमूलचञ्चुस्त्रोदिरुभेस्त्रियो ३८
पडीनोडीनसंडीनान्येताःस्वगगतिक्रियाः पेशीकोषोदिहीनेऽराडकुला

७८
५१

योनीऽमस्त्रियाम् ३९ योनःपाकोऽर्भकोडिभःपुथकःशावकाशिष्टः स्त्री
पुंसौमिथुनद्वन्द्वयुगंनुयुगलंयुगम् ४० समूहोनिवहव्यूहसंदोहविसखज
ः स्तोमौघनिकखातवारसंघातसंचयाः ४१ समुदायःसमुदयःसमवाय
ध्वयोगराः स्त्रियांनुसंहतिर्द्वन्द्वनिकारम्वकदम्बकम् ४२ वृन्दभेदाःसमै
वर्गःसंघसार्थैतुजनुभिः सजातीयैःकुलैर्यथैतिरश्चापुंनपुंसकम् ४३ प
शूनांसमजोऽन्यथासमाजोऽथसधर्मिरागम् स्थानिकायःपुञ्जराशीतृक्
रःकूटमस्त्रियाम् ४४ कापोतशोकमायूरनैत्रिरादीनितरुणो यहासका

अ.दि
५२

पश्चिममृगाश्चेकास्तेष्टकाश्चने ४५ इति सिंहदिर्ग मनुष्यामानुषा
मर्त्यामनुजामानवानराः स्युः पुमांसः पञ्चजनाः पुरुषाः पुरुषानराः १ स्त्रीयो
विदक्तायोषानाशिसीमन्निनीवधूः प्रतीपदर्शिनीवामावेनिनामह्निता तथा २
विशेषास्तु नार्भीरुः कामिनीवामतोचना यमदामानिनीकान्ताल्लनाच
नितम्बिनी ३ सुन्दरीरमणीरामाकोपनीसैवामिनी वराहोहामन्नकाशिन्यु
न्नमावश्वरिणी ४ कृताभिषेकामहिषीभोगिन्योऽन्यान्त्यस्त्रियः पत्नी
पाणिगृहीतीचदिनीयासहधर्मिणी ५ भार्याजायाथपुंभूम्निदाराः स्यान्नुक

गुरु
५२

५२

उम्बिनी पुंरंधीमुचरित्रानुसनीसाध्वीपतिवता ६ कृतसायनिकाधूटाधि
विन्नाथस्वयंवरा पतिवराचवर्याथकुलस्त्रीकुलपालिका ७ कन्याकुमारी
गौरीतुनयिकानागतार्तवा स्यान्मध्यमादृष्टराज्ञास्तरूणीयुवतिः समे ८
समास्तुषाजनीवध्वश्चिरिरीतुस्ववासिनी इच्छावतीकामुकास्याद्वयस्य
त्रीतुकामुकी ९ कात्तार्थिनीतुयायातिसंकेतंमभिसारिका पुंश्चर्त्तार्थि
णीवध्वकसनीकुलदेवरी १० स्त्रीरिणीपाशुलाचस्यादशिश्नीशिशुनावि
ना अवीरानिघ्निसुताविश्वस्ताविध्वेसमे ११ आलिःसखीवयस्याथयं

५२

अ. वि.
५३

निवलीसमर्तका हृदापलिक्रीषाजीनुषजाप्राज्ञानुधीमनी १२ इडीइडस्य
भार्यास्याच्छूडातज्जानिस्त्रेच आभीरीनुमहाइडीजानिपुंयोगयोः समा १३
अर्थारीस्त्रेयमर्यास्यास्त्रियाणपि उपाध्यायास्युपाध्यायीस्यादाचा
र्यापिचस्त्रनः १४ आचार्यानीनुपुंयोगेस्यादर्याभिचिरीतथा उपाध्यायास्युपा
ध्यायीपोरास्त्रीपुंसलशरा १५ वीरपलीवीभार्यावीरमानानुवीरसः ज्ञाना
यत्तापुजानाचपसूताचपसूतिका १६ स्त्रीनमिकाकोटवीस्याइतीसंचारि
केसमे कात्यायन्यध्वदायाकावायवसनाधवा १७ सैरुषीपरवेश्मस्थास्त्र

गुरु
५३

शाशिल्यकारिका असिक्रीस्यादहदायापेव्यान्नपुरचारिणी १८ वारस्त्री
गणिकावेश्मकाजीवाथसाजनैः सक्ततावारमुख्यास्याकुटनीशमभली
समे १९ विषुन्निकात्वीशरिकादेवजाथजम्बता स्त्रीधर्मिणपविशचेयी
मलिनीपुष्यवत्यपि २० ऋतुमत्पयुदकापिस्याइजः पुष्यमार्तवम् अडा
सुर्दोहदवनीनिकताविगतार्तवा २१ आपन्नसत्तास्याहुर्विस्पन्नर्वलीचग
भिरीणी गणिकादेस्तुगणिकगभिरीणीयौवतंगरी २२ पुनर्भूदिधिषू
टादिसत्तास्यादिधिषुपतिः सनुदिजोऽयेदिधिषूसेवयस्यकुडुमिनी २३

अदि
५४

कानीनः कन्यकाजातः सुतोऽथ सुभगासुतः सौभागिनेयः स्यात्पारस्त्रैरायसुय
रस्त्रियाः १४ पैतृवसेयः स्यात्पैतृवस्त्रीयश्चपितृवसुः सुतोमातृवसुश्चैव
वैमात्रेयोविमातृजः २५ अथवाभक्तिनेयः स्यादभुलश्चासनीसुतः कौलदे
रः कौलदेयोभिभुकीतुसनीयदि २६ तदाकौलदिनेयोऽस्याः कौलदेयोऽपिचा
त्मजः आत्मजस्तनयः सुनुः सुतः पुत्रः स्त्रियांत्वमी ३ आहुर्दहितं सर्वेऽप
त्यंतोक्तयोः समे स्वजाते त्वोरसौ रस्योनातसुजनकः पिता २८ जनयित्री
प्रसूमाजाजननीभगिनीस्वसा ननाद्यातुस्वसापत्युर्नल्लीयौत्रीसुतात्म

गुरुः
५४

जा २९ भार्यासुधातृवर्गस्ययानरः स्युः परस्परम् पुजावतीभ्रातृजायामा
तुलानीतुमातुली ३० पतिपत्न्याः प्रसूयश्चः श्वशुरस्तुपितातयोः पितुर्भाता
पितृव्यः स्यान्मातुर्भातातुमातुलः ३१ स्याताः स्युर्भातरः पत्न्याः स्वामिनोदेहदे
भौ स्वस्त्रीयोभागिनेयः स्याज्जामानादुहितुः पतिः ३२ पितामहः पितृपितात
पितापतितामहः मातुर्मातामहापेवं सपिण्डस्तुसनाभ्यः ३३ समानोदर्य
सोदर्यसगर्भ्यसहजाः समाः सगोत्रवाधवज्ञानिवभुक्षस्तजनाः समा ३४ ज
नेयंवभुतातेयां क्रमाद्भावसमूहयोः धवः प्रियः पतिर्भर्ताजारस्तुपयतिः समो

अ. दि
५५

३५ अमृतेजारजःकुराडोमृतेभर्तृगोलकः धात्रीयोधातृजोधातृभगिन्यो
आतराकुभौ ३६ मानापितरौपितरौमानरपितरौपुसूननयितारौ भ्रूभ्रू
शुरौभ्रशुरौपुत्रौपुत्रश्चइहिताच ३७ दंपतीजंयतीजायापतीभार्यापतीच
नौ गर्भाशयोजरायुःस्याडुत्वंचकललोऽस्थियाम् ३८ मूनिमासोवैजन
नोगर्भाधूगाइमौसमौ तृतीयाप्रकृतिःशरणःक्रीवःपराडोनपुंसके ३९
शिगुत्वंशैशवंवात्यंनारुणंयौवनंसमे स्यान्स्थाविरंजुह्वदत्वंहृदसंघेऽपिवा
धकम् ४० पलितंनरसाशौक्लंकेशारौविस्त्रसाजरा स्याडुत्तानशयाडिभ्रा

गुरु
५५

सनपाचस्तनेधयी ४१ वालस्तुस्यान्मारावकोवयस्थस्तकुरागोयुवा प्रव्या
ःस्थविरोहृदोजीनोजीर्णोजश्चपि वर्षीयान्दशमीज्यायान्युर्वजस्त्वष्ट्रियोय
जः जघन्येजेस्युकनिष्टयवीयोऽवजानुजाः ४२ अमांसोऽर्वलश्छानोवल
वान्मांसलोऽसलः लुन्दिलस्तुन्दिभस्तुन्दीहृदकुम्भिःपिचशिदलः ४३ अवशीरोऽव
नादश्चावधरोनननासिके केशवःकेशिकःकेशीवलिनोवलिभःसमौ ४४ विक
लाङ्गुस्त्वयोगराडःस्त्वर्वोदस्त्वध्वामनः स्वरगाःस्यान्स्वरगासोविगुगुगननासि
कः ४५ स्वरगाःस्यान्स्वरगासःपञ्चःपुगनत्राजुकः ऊर्ध्वजुर्ध्वजानुःस्यान्

अदि
५६

नुःसंहतजानुकः ४७ स्यादेडेवधिरः कुवेगकुलः कुकोकुरिणः पृथिरत्यतनौभो
गाः पडौमुगडसुमगिउने ४८ वलिरः केकोरेतोडेखजस्त्रिषुजरावराः ज
कुलः कालकपिपुस्तिलकस्तिलकालकः ४९ अनामयं स्यादारोग्यंचिकि
त्सारुक्पुतिक्रिया भेषजौषधभेषज्यान्गरोजायुरित्यपि ५० स्त्रीरुगुजाचो
पतापरोगव्याधिगदामयाः शयः शोषश्चयश्माचपुतिश्यायसुपीनसः ५१
स्त्रीभुक्तुतंभवः पुंसिकामस्तुभवधुः पुमान् शोकस्तुभवधुः शोथः पादस्फो
टविपादिका ५२ कित्तामसिधोकच्छानपामपामाविचर्चिका कराडूः ख

गुरुः
५६

मूत्रकराडूयाविस्फोटः पिरकः स्त्रियाम् ५३ वृणोऽस्त्रियामीर्ममरुः क्रीवे
नाडीपुगाः पुमान् कोठोमराडलकंकुष्टश्चित्रेडुर्नामकार्शसी ५४ आना
हस्तनिबन्धः स्यादुहणीरुक्पवाहिका एच्छर्दिकावमिश्रस्त्रीपुमांसुवम
थुः समाः ५५ व्याधिभेदाविडधिस्रीज्वरमेहभगंदराः स्त्रीपदं पादवल्मी
कंकेशश्चस्त्रिडुलुन्नकः ५६ अशमरीमूत्रकच्छुः स्यात्पूर्वशुकवधेस्त्रिषु
रोगहार्यगदंकारोभिषग्वेद्यौचिकित्सके ५७ वार्तोनिगमयः कल्पउध्वा
द्योनिर्गतोगदान् ग्लानग्लान्तासूजामयावीविकृतोव्याधितोऽप्यदुः ५८ अ

अ.दि

५७

तुरोऽभ्यामितोऽभ्यान्नासमौपामनकचुरौ दुरोऽदुरोमीत्यादर्शरोगयुतोऽसः
५६ वातकीवातरोगीस्यात्सातिसारोऽतिसारकी स्युः किन्नाशेचुध्वचिध्वपिध्व
ः किन्नेऽश्याचाप्यमी ६० उन्नतउन्मादवतिशेषालः शेषराकफी सुप्रोभ
निकजाह्वनाभौतुदिलतुदिभौ किलासीसिध्यलोऽधोऽदृष्टुर्छालेमूर्तमूर्ध
नौ ५६ शुक्रंतेजोरेतसीचवीजवीर्येदियागित्च मायुः पित्तंकफः शेषास्त्रि
यांतुत्तगसृग्धरा ५७ पिशितंतसंमांसंपलतंकव्यमामिषम् उन्नतंशुक्र
मांसंस्यात्तदध्वरंनितिक्रमम् ५८ रुधिरंभृत्लोहितास्वरक्तभतजशोशित

७८

५७

म् बुक्काग्रमांसं हृदयं हृन्मेदस्तुवपावसा ५६ पश्चाद्जीवाशिरामन्यानाडीनुधम
निःशिरा तिलकंक्रोममल्लिकं गोर्दकिटंमलोऽस्थियाम् ६० अन्नंपुरीतजु
त्तमस्तुलीहापुंस्यथवत्तसा स्नायुः स्थियांकालखराडयकृतीनुसमेऽमे ६१ स
शिकास्यन्दिनीलात्ताह्विकानेत्रयोर्मलम् नासामलंतुसिंघारांपिञ्जकः कर्ण
योर्मलम् ६२ मूर्त्तं पश्चादुच्चारवत्करोऽशमलंशकृत् पुरीषं गूथवर्चस्कम
स्त्रीविद्याविश्रोस्थियो ६३ स्यात्कर्पणकपालोऽस्त्रीकीकसंकृत्यमस्थिच स्या
च्छरीरास्थिकंकालपृष्ठास्थितुकरोरुका ६४ शिरोऽस्थानिकरोदिः स्त्रीपार्श्व

अ.दि
५८

स्थानिपुष्पका अङ्गुलीकोऽवयवोऽपघनोऽथकनेवरम् ६५ गान्धर्वसंहन
नंशरीरं वयं वियहः कायोदेहः क्रीवपुंसोऽस्त्रियां मूर्तिस्तुलनम् ६६ पादाभ्यु
पदपादः पदद्विभ्रुरगोऽस्त्रियाम् नरुन्धीपुटिकेगुल्फौपुमान्याशिस्तयोऽधः
६७ जङ्घातपस्तनाजानूरुपर्वीवदस्त्रियाम् सन्धिक्रीवेपुमानूरुस्तसंधि
पुंसिवद्गुहाः ६८ गुदं च पानं पायुर्नावस्तिर्नाभौ दोदयोः करोनाभौ शिफला
कंकटिः श्रोणिः ककुभ्रती ६९ पश्चान्नितम्बः स्त्रीकयाः क्रीवे तु जघनं पुरः कूपको
तुनितम्बस्योदयहीने ककुभ्रदरे ७० स्त्रियां किंचौ कटिप्राथावपस्थो वभ्रमा

गुरु
५८

रायोः भग्नयोर्निर्दयोः शिशोर्मडोमेहनशोफसी ७१ मुक्कोऽशोकोऽशोव
यराः पृष्ठवंशाधरेत्रिकम् पिचराऽकुक्षीजठरोदरं तुन्दस्तनौ कुचौ ७२ चू
चुकं मुकुचायं स्यान्ननाकोऽभुजान्नरम् उरोवत्संचवत्तश्चपृष्ठं तु चरमंतनोः
७३ स्कन्धोभुजशिरोऽसोऽस्त्रीसंधीतस्यैव जतुराग्री वाहुमूलेऽभेकशौ पार्श्व
मस्त्रीतयोऽधः ७४ मध्यमंचावलयंचमध्योऽस्त्रीदोपरोदयोः भुजवाहूपवे
दोरोऽस्यात्कफोऽशितुर्कुर्यात् ७५ अस्योपरिपुग्राऽस्यात्पुकोऽस्तस्य चा
प्यधः मणिवन्धाराकनिष्ठकस्य कशोवहिः ७६ पञ्चशास्त्रः शयः पा

अ. द्वि
५६

शिशुर्जनीस्यात्पुद्गलः अकुल्यः करशारवाः स्युः पुंस्यकुल्यः पुद्गलः पुद्गलः मध्यमा
नामिकाचापिकनियेचेतिताः क्रमान् पुनर्भवः करुहो नखोऽस्त्री नखरोऽस्त्रि
याम् प्रादेशनालगोकरणाः जर्जन्त्यादियुतेतने अकुल्ये सकनिये स्याद्विनास्ति
होदशाकुलः ७६ पाणौ चयेऽप्यतलप्रहस्ताविस्तृताकुलौ द्वौ संहनौ संहनल
पतलौ वामदक्षिणौ ८० पाणिर्निकृजः प्रसृतिस्तौ युतावज्जलिः पुमान् पु
कोऽप्येविस्तृतकरेहस्तो मुष्ट्यानुवद्धया ८१ सरणिः स्यादरणिस्तुनिकनिये
नमुष्टिना व्यामोवाक्योः सकरयोस्तनयोस्तिर्यगन्तरम् ८२ ऊर्ध्वविस्तृतदोषा

उरुः
५६

शिशुमानेपौरुषं त्रिषु करोगलोऽथयीवायां शिरोधिः कंधोऽप्यथि ८३ क
मुशीवात्रिरेखासावडर्घ्या राहककाटिका वक्त्रास्येवदनंतुराऽमाननं लपनं
मुखम् ८४ क्रीवेघ्राणां गन्धवहाघोराणां नासात्तनासिका ओष्ठाधरोऽनुद
नच्छदोदशनवासमी ८५ अधस्ताच्चिबुकंगरोऽोकपोलौ तन्यराहुः रदना
दशनादन्तरास्तालुनकाकुदम् ८६ रसजासिनाजिह्वापात्रावोऽस्य
सृष्टिरी ललाटमलिकंगोधिः कूर्ध्वेऽप्युवास्त्रियो ८७ कूर्ध्वमस्त्रीभु
वोर्मध्ये नाशकाभाः कनीनिका लोचनं नयने च मीशरांच भुरभिणी ८८

अ.दि
६०

दृष्टीचासुनेत्रासुरोदनंवाचमभुच अपाङ्गोनेत्रयोरत्रौकराक्षोऽप्याङ्गद
र्शने ६६ करीकाक्ष्यहौत्रोत्रंभुतिःस्त्रीधवरांश्रवः उन्नमाङ्गशिःशीर्षमूर्धा
नामस्तकोऽस्त्रियाम् ६० चिकुरःकुन्तलोवालःकचःकेशःशिरोरुहः तदुन्दे
केशिकंकैश्यमतकाधुराकुन्तलाः ६१ नेत्रलाटेधमरकाःकाकपशःशिख
राकः कवीकेशवेशोऽधधम्मितासंयताःकचाः ६२ शिखाचूडाकेशपाशी
वतिनसुसदाजराः वेणिःप्रवेणीशीर्षप्यशिरस्योविशदेकचे ६३ पाशःप
भञ्जस्तञ्चकलापार्थाःकचापरे तनूरुहंरोमलोमनदुद्धौश्मभुपुंमुखे ६४

गुरुः
६०

आकल्पवेद्यौनेपथ्यंप्रतिकर्मप्रसाधनम् दर्शनेत्रिचलेकर्तृलंकरिष्णुश्चम
शिङ्गः ६५ प्रसाधितोऽलंकरणश्चभूषितश्चपरिष्कृतः विभ्राऽभ्रानिवाणे
चिवाभूषणंस्यादलंक्रिया ६६ अलंकारस्वाभरणंपरिष्कारोविभूषणा
म् मण्डनंवाथमुकटंकिरीटंपुनपुंसकम् ६७ चूडामणिःशिरोरत्नंतरलोहार
मध्यगः वालपाश्यापारितथापत्रपाश्याललाटिका ६८ करीकानाल
पत्रंस्यात्कुराडलंकरावेष्टनम् येवेयकंकराभूषालम्बनंस्याध्वलनिका
६९ स्वर्णोऽलम्बिकाथोरःसूत्रिकामौक्तिकैःकृता हारोमुक्तावलीदेव

अ.दि
६९

चन्द्रोऽसौ शतयष्टिका १०० हस्तेऽयष्टिभेदाऽङ्गुलार्धगोस्तनाः अर्धहा
रोमाणावकस्यावत्येकयष्टिका १०१ मैवनभत्रमास्तास्यात्सप्तविंशतिमौ
क्तिकैः आवापकः पारिहार्यः कटकोक्तयोऽस्त्रियाम् १०२ केयूरमङ्गदंत्ये
अङ्गुलीयकस्युर्मिका साशराङ्गुलिमुद्रास्यात्कङ्कणाकारभूषणम् १०३ स्त्रीक
पामस्कलाकाञ्चीसत्रकीरशानानथा क्रीविसारसनंचाथपुंस्कप्रांभृङ्गलंजि
षु १०४ पादङ्गुरं तुलाकोटिर्मन्त्रीरोद्गुरोऽस्त्रियाम् हंसकपादकटककि
ङ्किरीभुङ्गघरिका १०५ त्वक्जङ्गमिरोमाणावस्योनिर्देशत्रिषु बा

गुरु
६९

लंकशोमादिकातंतुकार्पासं वादरंचनम् १०६ कौशेयं कम्पिकोशास्त्रं राङ्गुवं
मृगरोमजम् अनाहतं निष्पवाणि तत्र कंचनवाम्बरम् १०७ तस्याऽङ्गमनी
यं यदौनयोर्वस्त्रयोर्गुणम् पञ्चोर्गाधौतकौशेयं बहुमूल्यमहाधनम् १०८ भौ
मंडकूलं स्याद्देतुनिवीतं पाद्वनं त्रिषु स्त्रियां बहुत्वे वस्त्रस्य दशाः स्युर्वस्त्रयो
द्वयोः १०९ दैर्घ्यमायामारोहः परिणाहो विशालता पटचं जीर्णवस्त्रं स
मौनकककर्पटौ ११० वस्त्रमाच्छादनं वा सश्चैतं वसनमंशुकम् सुचेलकः
परोऽस्त्रीस्यादराशिः स्थूलशब्दकः १११ निचेलः पृच्छदयटः समोरधकम्

अ.दि
६२

मलौ अन्नरीयोपसंख्यानपरिधानाधोऽशुके ११२ दौषावारोन्नरासङ्गोसमौह
निकानथा संख्यानमुन्नरीयंचचोलः कूर्पासकोऽस्त्रियाम् ११३ नीशारः स्यात्पाव
रसोहिमानिलनिवारो अधोरुक्तं वस्त्रीरांभ्याच्चराडानकमस्त्रियाम् ११४ स्या
चिखापयदीनंत्यामोत्पापयदं हियन् अस्त्रविनानमुध्वोचोहृष्याघं वस्त्रवेष्ट
नि ११५ प्रतिसीराजवनिकाम्पान्तिस्कारिणीचसा परिकर्माङ्गसंस्कारः स्या
न्यार्दिर्मर्जनामृजा ११६ उदनेनोत्सादनेदेसमेआप्तावआप्तवः स्नानंचर्चानु
चारिकं स्यासकोऽथपवोधनम् ११७ अनुबोधपञ्चलेखापञ्चकुलिरिमेसमे तमा

उक्त
६२

लयचनिलकचित्रकाणिविशेषकम् ११८ द्वितीयंचनुरीयंचनस्त्रियामथकुङ्कु
मम् काश्मीरजन्माणिशिखं वरंवाल्मीकीकपीतने ११९ रक्तसंकोचपिशुनेधीरलो
हितचन्दनम् लाभाराभाजनुक्रीवेयावोऽलक्तोऽुमामयः १२० लवङ्गदेवकुसुमं
श्रीसंज्ञमथजायकम् कालीयकंचकालानुसार्येधाथसमार्थकम् १२१ वंशिका
गुरुराजार्हलोहंकमिजजोङ्गकम् कालागर्वगुरुस्यान्नमङ्गल्यामधिगमियन्
१२२ यसधूयःसर्जसोऽशलसर्वसावपि बहुरूपोऽप्यथकधूयक्तत्रिमधूयको
१२३ गुरुकः पिराडकः सिलोयावनोऽप्यथयायसः श्रीवासोहकधूयोऽपि श्री

अदि
६३

वेष्टसालइवौ ११४ मृगनाभिर्गुणमदःकस्तूरीचाथकोलकम् ककोलककोशफलम
थकपुरमस्त्रियाम् ११५ घनसारध्वजसंज्ञःसिताधोहिमवालुका गन्धसारोमल
यजोभद्रीध्वननाऽस्त्रियाम् ११६ तैलपर्णिकगोशीर्षेष्टचन्दनमस्त्रियाम्
तिलपर्णीतुपत्राङ्गरञ्जनंरक्तचन्दनम् ११७ कुचन्दनंजाथजातीकोषजातीफले
समे कर्पूरागुरुकस्तूरीककोलैर्यथकर्दमः ११८ गात्रानुलेपनीवर्तिवर्णाकंम्या
दिलेपनम् चूर्णानिवासयोगाःसुर्भावितावासितंविषु ११९ संस्कारोगन्धमाल्या
द्यैर्यःस्नात्ररधिवासनम् माल्यंमालास्त्रजौमूर्ध्निकेशमध्येतुगर्भकः १२० प्रभृष्ट

गुरु
६३

कंशिखालम्बिपुरोन्मत्तलतामकम् प्रालम्बमृजलम्बिस्थान्कशोदैकशिकंतुनत्
१२१ यत्तिर्याक्षेममुरसिदिरवास्वापीउशेरवरौ रचनास्यात्वरिस्पन्दआभोगःप
रिपूर्णाता १२२ उषधानंदूपवर्हःशय्यायाशयनीयवत् शयनंमन्त्रपर्यङ्कप
ल्पङ्कास्वद्वयासमाः १२३ गेदुकःकन्दुकोदीयःप्रदीयःपीठमासनम् समुद्र
कःसंपुरकःप्रतियाहःपतङ्गः १२४ प्रशाधनीकङ्कनिकापिष्टातःपटवासकः
दर्यरोमुकुरादर्शोव्यजनंतालवृत्तकम् १२५ इतिमनुष्यवर्गं संततिर्गो
त्रजननकृतान्यभिजनान्वयौ वंशोऽन्ववायःसंतानोवर्णाःसुर्वास्त्रगादय १

अ.दि
६४

विषभचियविष्मडाश्चानुवर्णमिति स्मृतम् राजवीज्रीणजवंश्योवीज्यसुफुल्ल
संभवः २ महाकुलकलीनार्यसभ्यसज्जनसाधवः ब्रह्मचरिगृहीवानपस्थोभिष
चनुयये ३ आश्रमोऽस्त्रीद्विजात्युजन्मभूदेववाडवाः विपश्चवास्त्रगोऽसौघ
इकर्मयागादिभिर्वृतः ४ विद्वान्निपश्चिदोघजः सन्नुधीः केविदोबुधः धीरोमनी
धीज्ञः प्राज्ञः संख्यावान्यशिः कविः ५ धीमान्मरिः कृती कृष्टिर्लक्षवर्गो वि
चभराः इन्द्रशीर्दीर्घदशीश्चोत्रियन्द्वाद्सौसमो ६ मीमांसको जैमिनीये वेदा
नीबलवादिनि वैशेषिके स्यादौत्तरक्यः सौगतः शून्यकादिनि ७ नैयायिकस्त

गुरु
६४

भषादः स्यात्स्यादिकार्हकः चार्वाकलौकायनिकौ सत्कार्यखाड्यकापितौ
८ उपाध्यायोऽध्यापकोऽथ स्यान्निषेकादिक्कुरु मन्त्रव्याख्याकृदाचार्य आ
दिष्टात्तद्धरेवनी ९ यस्याचयजमानश्चससोमवतिदीक्षितः इज्याशीलोयाय
नृकोयज्वातुविधिनेयवान् १० सर्गिर्पतीष्ट्यास्थपतिः सोमपीथीनुसोमयाः
सर्ववेदाः संयेनेष्टोयागः सर्वस्वदक्षिणाः अनुचानः प्रवचने साङ्गेऽधीतीगुरोस्तु
यः तद्धानुजः समावृत्तः सुत्वात्तुभिषवेकृते ११ छात्रान्नेवासिनौ शिष्ये शैशा
प्राथमकलिकाः स्कवल्बनाचारमिथः सवल्बचारिणाः १२ सतीर्थारुक्क

अ. वि.
६५

गुर्वधितवानपिमन्त्रिचित्र पाण्यर्योपदेशोऽस्यैतिह्यमितिहाय्यम् १४ उ
यज्ञाज्ञानमाद्यंस्याज्ज्ञान्वाग्भ्युपक्रमः यज्ञःसर्वोऽध्वरोयागःसप्ततन्त्रमखः
क्रतुः १५ पाणोहोमश्चानिर्धनं सपर्यान्तर्यंरावलिः एतेयञ्चमहायज्ञावृक्ष
यज्ञादिनामकाः १६ समज्यापरिषद्गोत्रीसभासमितिसंसदः आस्थानीक्रीव
मास्थानंस्त्रीनपुंसकयोःसदः १७ प्राग्वंशःप्राग्विर्गोहासदस्याविधिदर्शिन
ः सभासदःसभास्ताराःसभ्याःसामाजिकाश्चने १८ अध्वर्युजानृहोताशेयजु
ःसामर्ग्विदःक्रमात् आप्रीधाघाधनैर्वीर्याःऋत्विजोयाजकाश्चने १९ वेदिःप

गुरुः
६५

रिक्ताभूमिःसमेस्थगिद्धचत्तरे चषातोयूपकठकःकुम्भासुगहनाह्वनिः २०
यूपयंतर्मनिर्मथ्यरुगित्तरगिद्धयोः दक्षिणाग्निर्गार्हपत्याहवनीयौत्रयोऽन
यः २१ अग्नित्रयमिदंत्रेतापुरणीतःसंस्कृतोऽनृतः समूहःपरिचाय्योपचाय्या
वर्गोपयोगिराः २२ योगार्हपत्यादानीयदक्षिणाग्निःपुरणीयते तस्मिन्नानायो
ऽथाग्रायीत्वाहचहुतभुक्षिया २३ ऋक्तामिधेनीधायाचयास्यादग्निसमिध
ने गायत्रीप्रमुखंछन्दोहव्यपाकेचरुःपुमान् २४ आभिंशासाशृनोषोया
र्भरेस्यादधियोगतः धुवित्रं व्यजनंतपश्चित्तंमृगचर्मणा २५ पृथदाज्यंसद

अ.दि
६६

ध्याज्येपरमाचनयायसम् ह्यकवेदैवपित्रेअनेयात्रसुवादिकम् २६ ध्रुवोपभृ
जुर्नानुसुवोभेदासुचस्त्रियः उपाकृतः पशुरसौभ्याऽभिमन्त्रकृतौहनः २७ प
रम्यराकंशमनंपाभरांचवधार्थकम् वाच्यालिङ्गायमीतोयसंपन्नयोभिताह
ने २८ सानाय्यं हविरमौतुहंतत्रिषुवषट्कृतम् दीशान्नोऽवभृथोयजेनत्कर्माह
नयज्ञियम् २९ त्रिष्वथकृतकर्मेष्टपूर्तस्वानादिकर्मयत् अमृतंविघसोयज
शोचभोजनशययोः ३० त्यागोविहापितंदानमुत्सर्जनविसर्जने विश्राणानंविन
रांस्पर्शनेप्रतिपादनम् ३१ प्रादेशनंनिर्वपणमपवर्जनमंहतिः मृतार्थतदहे

गुरु
६६

दानंत्रिषुस्यादौर्ध्वदेहिकम् ३२ पितृदानंनिवायःस्याच्छादंतत्कर्मशास्त्रतः
अन्वाहयंमासिकेऽशोऽष्टमोऽरुः कृतयोऽस्त्रियाम् ३३ पर्येषणापरिष्टिश्चा
न्वेषणाचगवेषणा सनिस्तव्येषणायाज्जभिश्चिस्तिर्याचनार्थना ३४
षट्त्रिष्वर्घ्यमर्घार्थेयायंयादायवारिणि क्रमादतिथ्यातिथेयेअतिथ्य
र्थेऽत्रसाधुनि ३५ स्युगवेशिकआगच्छुरतिथिर्नागृहगते पूजानमस्यापचि
निःसपर्यार्चाहणाःसमाः ३६ वरिवस्यानुशुश्रूषापरिचर्यापुपासना ब्रह्मा
रप्रापर्यटनंचर्यात्वीर्यापथेस्थितिः ३७ उपस्पृशंस्त्वाचमनमथमौनमभा

अदि
६

वराह प्रचेतसश्चादिकविः स्यान्मैत्रावरुणिश्चसः ३८ वाल्मीकश्चाथगाधेयो
विश्वामित्रश्चकौशिकः व्यासोद्वेपायनः पाराशर्यः सत्यवतीसुतः ३९ आनुपूर्वीस्त्रि
यांवाहन्परिपारी अनुक्रमः पर्यायश्चातिपातस्तु स्यात्पर्ययऽयात्ययः ४० निय
मोवतमस्त्रीतचोयवासादिपुराणकम् औपवसंतूपवासोविवेकः पृथगात्मना
४१ स्याद्वृक्षवर्चसंस्तत्राध्ययनार्द्धिथाञ्जलिः पाठेवृक्षाञ्जलिः पाठेविषयोव
ृक्षविन्दवः ४२ ध्यानयोगासनेवृक्षासनं कल्पेविधिक्रमौ मुख्यः स्यात्पृथक्
ः कल्पोऽनुकल्पस्तुतयोऽधमः ४३ संस्कारपूर्वग्रहाणां स्यादुपाकरांशुतेः समे

ग्रह
६

न्याद्वृक्षाणां भिवादनमित्युभे ४४ भिक्षुः परिवाङ्कर्मन्दी पाराशर्ययिमस्करी त
पस्वीनायसः पारिकर्षी वाचंयमोमृनिः ४५ तपःकेशसहोदान्नोवर्णिनो वृक्षच
रिणाः ऋषयाः सत्यवचसः स्नानकल्पास्तुतोवनी ४६ येनिर्जितेन्द्रियगमायनि
नेयनयश्चने यः स्थण्डिलेवतवशाच्छेने स्थण्डिलशाय्यसौ ४७ स्थण्डिलश्चा
थविस्तमसः सुर्दयातिगाः पवित्रः प्रयतः पूतः पायराडाः सर्वलिङ्गिनः ४८ पाला
शोदराः आघाटोवनेरामस्तुवैरावः अस्त्रीकमराडुः कुराडि वृतिनामासनं व
षी ४९ अजिनचर्मकृत्तिः स्त्रीभैभंभिभाकदम्बकम् स्वाध्यायः स्याज्जपः सुन्या

अदि
६८

भिववसवनंचसा ५० सर्वेनसामपथंसिजयंत्रिचयमर्धराम् दर्शश्चपारि
मासश्चयागौयभानयोःपृथक् ५१ शरीरसाधनापेक्षंतिन्ययत्कर्मनयमः नि
यमस्तुसयत्कर्मनियमागन्तुसाधनम् ५२ शौर्यंभडाकरांमराडनंवपनंत्रिषु
उपवीतंवस्रसूत्रंपादनेदभिरोगे ५३ प्राचीनावीनमन्यस्मिन्निवीतंकराव
लम्बितम् अकुल्यगेनीथंदैवस्तत्पाकुल्योमूलेकायम् ५४ मध्येऽकुल्यकुल्यो
पिचंमूलेत्कुल्यस्यवास्त्रम् स्याद्वलभूयंवस्रतंवस्रसायुज्यमित्यपि ५५ दे
वभूयादिकंतदक्तचुंसांतपनादिकम् संन्यासवत्यनशनेपुमात्रायाऽथवीर

उरु
६८

हा ५६ नष्टाग्निकुहनालोभान्मिथेर्यापथकल्पना दान्यःसंस्वारीनःस्यादस्ता
ध्यायोनिराकृतिः ५७ धर्मध्वनीलिङ्गवृत्तिरवकीर्णसितवतः सुत्रेयस्मिन्नस
मेतिसुत्रेयस्मिन्नुदेतिच ५८ अंशुमानभिनिर्मुक्ताभ्युदितौचयथाक्रमम्
परिवेत्तानुजोऽनूटेज्येदेदारपरिग्रहात् ५९ परिविन्निस्तुनज्यायाचिवाहोप
यमौसमौ तथापरिग्रायोदाहोपयामाःपाणिपीडनम् ६० व्यवयोगाम्यध
र्मोमैथुनंनिधुवनंरनम् त्रिवर्गधर्मकामार्थेचतुर्वर्गःसमोभक्तैः ६१ सक्लैस्तैश्च
तुर्भंडंज्याःलिग्धावस्मये ६२ इतिब्रह्मवर्गं पूर्वभिषिक्तेप्राज्ञयोवाहुःस

अ.दि
६६

त्रियोविण् राजाऽपार्थिवश्चाभून्नुवभूयमहीक्षितः १ राजानुप्रगताशेषमा
मन्तः स्यादधीश्वरः चक्रवर्ती सार्वभौमो नृपो मण्डलेश्वरः २ येनेष्टं राजसूयेन म
ण्डलस्येश्वरश्चयः शांतिरश्वात्तयास्तः समष्टाऽथ राजकम् ३ राजन्यकंच
नृपतिभन्नियारांगरोगमान् मन्त्रीधीमन्त्रिवोऽमात्योऽन्ये कर्मसचिवास्ततः
४ महासन्नायवानातिपुरोधास्तुपुरोहितः इष्टरिव्यवहाराणां प्राद्विवाकाभ
दर्शकौ ५ प्रतीहारोदारपालहास्यदास्थितदर्शकाः रत्नवर्गस्तनीकस्थोऽथा
ध्यक्षधिकृतौ समौ ६ स्थायुकोऽधिकृतो यामेगोपोयामेघप्ररिषु भौरिकः क

गुरुः
६६

नकाध्यसोऽप्याध्यक्षस्तु नैचिकः ७ अन्तःपुरे च अधिकृतः स्यादन्तर्वेशिको न
मः सौविदहाः कञ्चुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्चने ८ शराढोवर्षवस्तुत्यो
सेवकार्यनुजीविनः विषयानन्तरो राजाश्चुर्मित्रमतः परम् ९ उदासीनः परत
रः पाषाणयाहस्तुपृथक् रिपो वैरिमयन्तारिद्विषद्वेषराऽहं १० द्विद्विषभा
हितमित्रदस्युशात्रवशत्रवः अभिघातिपारातिपत्यर्थिपरिपथिनः ११
वयस्यः स्निग्धः सवया अर्थमित्रं सरवासुहृन् सरव्यं सान्नयदीनं स्यादनुरो
धोऽनुवर्तनम् १२ यथाह्वराः प्राणिधिरयस्येश्वरः स्यशः चाश्चगूदपुम

II-374

धर्मरत्न बज्राचार्य सुरत श्री महाबिहार

अ.दि
७०

धश्चाप्रययितोसमो १३ सापत्तरोज्यौनिषिकौदैवज्ञगराकावपि सुमोह
निकमोहर्तज्ञानिकार्तनिकाअपि १४ नात्रिकोज्ञानसिद्धान्तसद्दीर्घहय
निसमो लिपिकारोऽभरचरोऽभरचुभुचलेखके १५ लिखिताभरवेया
सेलिपिलिखिरुभेस्त्रियो स्यात्संदेशहरोऽतोऽन्यतज्ञावकमगी १६ अथ
नीनोऽक्षगोऽक्षपाथपथिकइत्यपि स्ताम्यमायसुहकोऽराष्टुर्गत्वानि
च १७ रात्र्याङ्गानिपक्तयःपौराणांश्रेयाऽपिच संधिर्नाविग्रहोयानमासनं
दैवमाभयः १८ षडुणाऽशक्तयस्त्रिस्तःपभावोत्साहमच्रजाः भयःस्थानेचह

एकः
७०